Doğan Kardeş

Temmuz 1959 ★ 125 Kuruş

Mehmet Ali & Akşamsefası

MARSIK

Bunları Neclâ hanıma götür.

Arı kovanına bak!...

Vay... Arılar peşime takıldı.

Oh! Arılardan kurtuldum.

Eyvah çiçekler.

Çok şükür.

Dikkat etmeseydim, çiçekler ezilecekti.

Yolu kapatma.
Köprünün dışında tutayım. Ayyyy...

Atlamaktan başka çare yok.

Tam zamanında yetiştim.

İşte evi buldum. Çiçekler şimdi koparılmış gibi taze...

KIRT!
KIRT!

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu : 23 Nisan 1945

•

Sayı: 484 _ Temmuz 1959

Fiatı : 125 kuruş

•

Her ayın başında çıkar aylık çocuk dergisi ★ Sahibi : Kâzım Taşkent ★ Yazı işlerini fiilen idare eden : Şükrü Enis Regü ★ Yazı işleri bürosu : Galata, Kuledibi, İlk Belediye Caddesi, Küçük Hendek sokağı No. 27. Kat 1 ★ Mektup adresi : Posta Kutusu : 217 - Beyoğlu ★ Telefon : 44 74 37 - 44 05 39 ★ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler Divanyolu Klotfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ★ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ★ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ★ Yurt dışı iki misli ★ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ★ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ★ Basıldığı yer : Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. Basımevi - İstanbul

☆

Doğan Kardeş Dergisi

ve

kitapları

Yapı ve Kredi Bankasının kültür hizmetlerinden biridir.

Tatilde Okunacak Kitaplar

Bazı kardeşler tatil gelince, zihinleri yorulur diye ellerine kitap almazlar. Halbuki çok yanlıştır bu. Hiç okumadan geçen tatil aylarında insan tembelliğe alışır ve kafası durur. Atalarımız boş yere «İşlemiyen demir pas tutar, işliyen demir ışıldar» dememişler. Onun için tatil aylarında okumak için de bir vakit ayırmanız lâzımdır.

İşte size tatil aylarında eğlendirerek bir şeyler öğretecek olan üç faydalı kitap :

1. **Işığın Hikâyesi**
2. **Eşyaların Hikâyesi**
3. **Saatin Hikâyesi**

Boş vakitlerinizi hoşça geçirmek için meraklı ve heyecanlı beş güzel roman :

1. **Yeşil Mühürlü Mektup**
2. **Pembe Evin Kedisi**
3. **Marko Polo**
4. **Kaçırılan Doktor**
5. **Jennifer Teyzenin Anahtarları**

İçinizde güzellik duygusu yaratacak olan dünyaca tanınmış üç eser :

1. **Dünyanın Dört Bucağından Dostlar**
2. **Masal Bahçesi**
3. **Hayvan Hikâyeleri**

Doğan Kardeş Yayınları arasında çıkan bu güzel kitaplar, tatil aylarında sizin en iyi arkadaşınız olacaktır.

☆

ADRESLERİ DEĞİŞEN ABONELERİMİZE

Birkaç defa yazdığımız halde hâlâ, adresleri değişen bazı abonelerimiz, bize yeni adresleriyle birlikte eski adreslerini ve abone numaralarını bildirmiyorlar. Bu yüzden dergileri kendilerine geç yollanıyor. Zarfın üstünde adres yazılı etiketin kenarındaki ilk, yani üstteki numara abone numarasıdır. Alttaki numara da abonenizin hangi sayıda başlayıp hangi sayıda biteceğini gösterir.

Adres değiştirmek isteyen abone kardeşlerimizin bize eski ve yeni adresleriyle bu numaraları muhakkak bildirmeleri ve ayrıca mektuplarına 50 kuruşluk posta pulu eklemeleri lâzımdır.

BİR BÜYÜK RESSAMIN HAYATI

Rembrandt

Rembrandt (kendisinin yaptığı kendi resmi)

DENİZE yakın, dümdüz ovalar. Bir yanı lâle tarlaları, bir yanı alabildiğine geniş, üzerinde bakımlı, şirin inekler otlayan yemyeşil çayırlar. Yeldeğirmenleri, kanallar, tertemiz köyler, toparlacık pembe yüzlü, sarı saçlı, mavi gözlü, taş bebek gibi çocuklar. Sağlam yapılı, sıhhatli, çalışkan insanlar. Her gün yüzlerce geminin yük boşaltıp yük aldığı büyük limanlar. Fabrikalar, gemi tezgâhları, zengin, güzel şehirler, üniversiteler, müzeler. Bir hürriyet ve refah ülkesi. Holânda işte böyle bir memlekettir.

Fakat yalnız bundan ibaret değildir. Onun bir de tarihte ve hususiyle, Batının medeniyet ve kültür tarihinde tuttuğu yer vardır ki, Holânda asıl itibarını bundan almaktadır. Zira bu dar sahalı (bizim Konya vilâyetimizden küçük) ve ancak 10 milyon nüfuslu memleket ilimde, felsefede, hukukta, coğrafyada, güzel sanatlarda adları Batı kültür tarihinin yapıcıları arasında sayılan büyük adamlar yetiştirmiştir.

İşte Rembrandt o büyük adamlardan biridir.

Değirmenci ve oğlu

Rembrandt, (*) Holândanın Leyden şehrinde 15 Temmuz 1606 da doğdu. Babası değirmenciydi, hali vakti yerinde idi. Oğlunu iyi yetiştirmek, üniversitede okutmak, hukuk doktoru yapmak istiyordu. Bunun için küçük Rembrandt'ı Lâtin Okuluna yazdırdı. Bu okulun bütün dersleri Lâtince idi ve üniversiteye girebilmek için ilkin burada okuyup hazırlanmak lâzımdı.

Rembrandt, babasının arzusuna uyarak Lâtin okulunda okudu ve Leyden Üniversitesine yazıldı. Fakat hukuk doktoru olamadı. Okumasını bıraktı. Çünkü küçük yaşlarından beri bütün alâkası, merakı resimde idi. Etrafındaki şeylerin, evlerin, hayvanların, insanların resimlerini çizmek en büyük zevki idi. Yaptığı insan resimlerini asıllarına iyice benzettiği için görenler hemen tanırlardı. Üniversiteye yazıldıktan sonra da gene en çok resimle meşgul oluyordu.

Bir gün değirmenlerinin yakınında kırda, kızkardeşinin resmini çizerken babası gördü: «Ben seni üniversitede sanıyordum, bu saatte ne işin var burada?» diye çıkıştıktan sonra yaptığı resme baktı. Resim gerçekten güzel çizilmişti ve kızına o kadar benzemişti ki, değirmenci hayran oldu. Öfkesi de geçmişti.

Gece verilen karar

O akşam değirmenci ile eşi şu karara vardılar: Rembrandt'ı hukuk okuması için zorlamakta fayda yoktu. Çocukta büyük bir resim istidadı vardı. Eh, ressamlık da hayli kazanç getiren bir meslekti. En iyisi onu bir atelyeye vermek olacaktı.

Rembrandt emeline kavuşuyor

Ertesi gün genç Rembrandt şehrin ünlü ressamlarından birinin yanına girdi. Artık memnundu.

Üç sene sonra ustası Rembrandt'a: «Oğlum sen artık mükemmel bir ressamsın; benim sana öğretebileceğim bir şey kalmadı,» dedi. Genç ressam oradan Amsterdam'a gitti ve tarihî tablolar yapmakta ün almış bir ustanın yanında altı ay çalıştı. Sonra gene Leyden'e

---

(*) Adının tüm şekli Harmensz van Rijn (rayn) dır.

döndü. Çok çalışıyor, durmadan eser çıkarıyordu. Hem çizgi resimleri, hem baskı resimleri (gravürler) hem de yağlı boya tablolar yapıyordu.

Amsterdam'da

Holânda'da resim sanatının asıl merkezi Amsterdam şehri idi. Artık kendisini hayli tanıtmış olan Rembrandt tekrar Amsterdam'a gitti ve orada yerleşti.

Eserlerinin pek çoğunu ve en büyüklerini orada yaptı. Bunların içinde en meşhur olanlar «Teşrih Dersi», «Gece Devriyesi» ve «Çuhacılar Loncası Müdürleri» adlı gurup portreleridir. Kendisininkiler de dahil olarak birçok portreler yapmıştır; dinî konulara ait tabloları da vardır. Rembrandt'ın yağlı boya, çizgi ve gravür olarak vücuda getirdiği eserlerin sayısı 600 - 800 tahmin edilmektedir.

Gölge ve ışık oyunu

Bu dâhi ressamın eserlerinde başka hiçbir ressamda görülmeyen pek büyük bir sanat hüneri vardır: gölge ile ışık onun tablolarında şaşılacak bir ustalıkla ahenklendirilmiştir: simalar ve şekiller karanlıklar içinde sihirli bir projektörle aydınlatılmış gibi ışıldayarak kendini belirtir. (Bu sayfadaki resme dikkatle bakarsanız bu özelliği siz de görürsünüz.)

Zenginlik ve ihtişam

Çok geçmeden de zengin bir ailenin kızı olan pek sevdiği güzel Saskia ile evlendi.

Rembrandt, Amsterdam'ın en büyük ressamı olmuştu. Siparişlerin ardı arası gelmiyordu. Resimleri pek yüksek bir kazanç getiriyordu. Artık zengin bir adamdı. Bol para sarfediyor, kıymetli tablolar, başka sanat eserleri, nâdir eşya topluyordu. Bu arada satın aldığı büyük bir konağa yerleştiler. Koca bina, topladığı kıymetli eşya ile, antikalar ve halılarla tıklım tıklım dolmuştu. Bir taraftan da yenilerini alıyordu. Nihayet Saskia itiraz etti: «Artık yeter. Bu gidişin sonu iyi olmaz,» dedi ve şu cevabı aldı: «Vurduğum her fırça bana avuç dolusu altın getiriyor. Üzülme. Bu hazine kolay tükenmez!»

Büyük deniz ticareti

Rembrandt gene o günlerde, uzak memleketlere gidecek üç ticaret gemisine ortak oldu ve servetinin önemli bir kısmını bu işe yatırdı.

Dönen talih

Bu parlak devir on beş yıl kadar sürdü. Ressamın Saskia'dan dört çocuğu olmuş, fakat bunlardan üçü pek küçük yaşta ölmüştü. Daha bunların acısı geçmeden 1642 de sevgili eşi Saskia'yı da kaybetti. Saskia pek genç, henüz 29 yaşında öldü. Rembrandt dördüncü çocuğu küçük Titus ile yalnız kaldı. Saskia'nın ölümü Rembrandt'ı çok sarstı. O sırada siparişler de azalmıştı. Bunun bir sebebi Rembrandt'ın, siparişçilerin arzularına hiç ehemmiyet vermeden kendi keyfine göre resim yapması; başka bir sebi de dış harbler ve iç karışıklıklar yüzünden doğan sıkıntı ve para darlığı idi. Ressam masraflarını örtebilmek için borca girmişti.

Büyük felâket

Darlık devam edip dururken 1656 da gelen kötü bir haber her şeyi alt üst etti. Ressamın büyük bir hisse ile ortak olduğu üç gemi büyük bir fırtınaya tutulmuş, üçü de batmıştı. Haber yayılır yayılmaz bütün alacaklılar eve hücum etti. Rembrandt iflâs etmişti. Konağa, bütün eşyaya haciz konuldu. Hepsi satıldı.

(Sonu 49. sayfada)

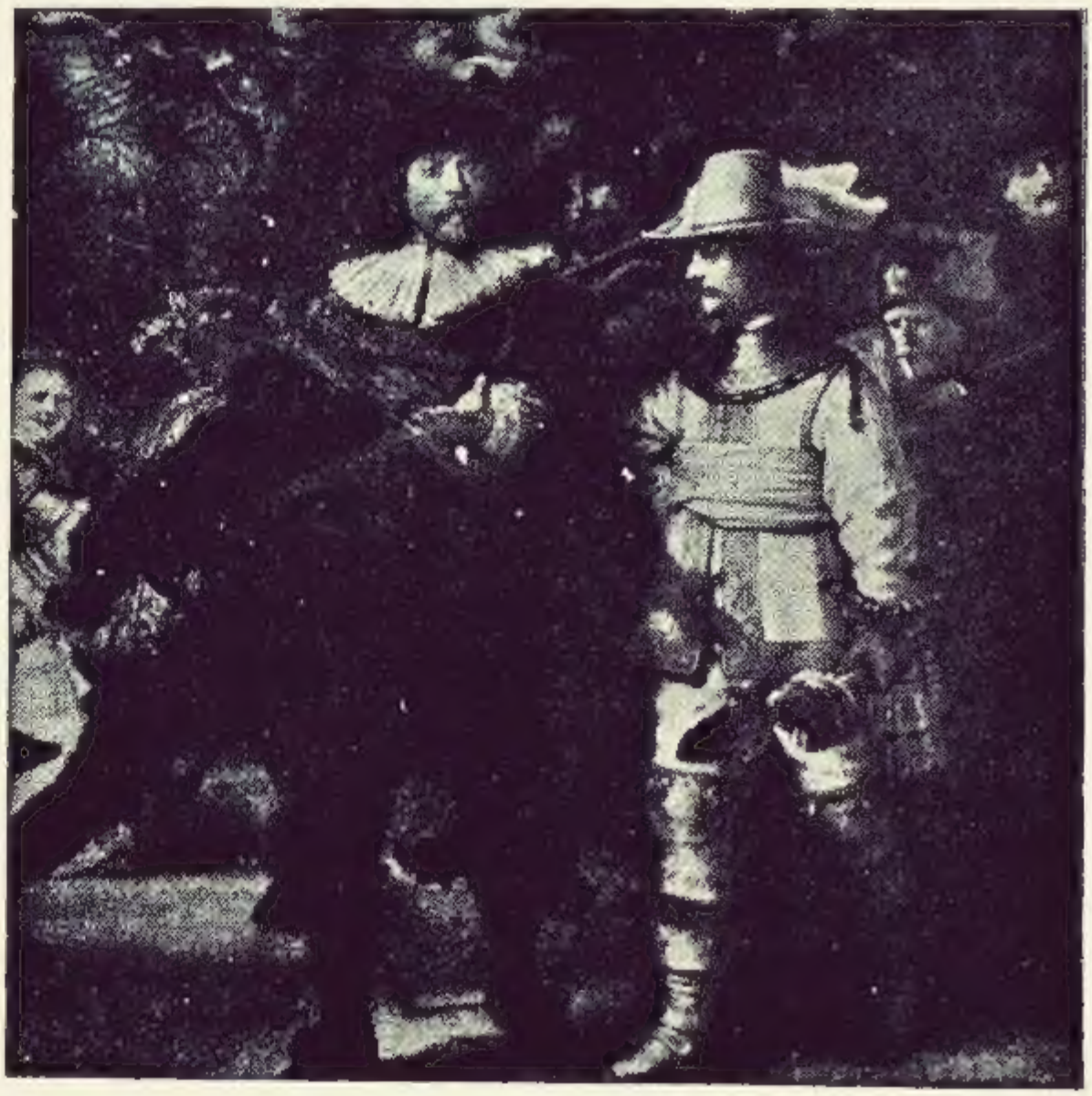

«Gece devriyesi» adı verilen tablodan bir parça. (Gölgeler içinden beliren ışıklı simalar)

Kayıp Raptiye

ANNE evde temizlik yapıyordu.

— Banyoyu temizlerken kim bana yardım edecek? diye seslendi.

Lâle:

— Ben! diye cevap verdi.

Bunu duyunca Çetin:

— Ben de, diye atıldı.

Aynı anda büyük baba söze karışarak:

— Ben de yardım etmek isterim, dedi.

— Aman siz hiç rahatsız olmasanız daha iyi.

Lâle de:

— Hem siz ihtiyarsınız dedeciğim, diye adamcağızın karşısına dikildi.

Halbuki büyük baba çalışmayı severdi. Gençliğinde kunduracıydı; hem de iyi bir kunduracı. Boş durmaktan hiç hoşlanmazdı. Ama mademki istemiyorlardı, o halde o da karışmıyacaktı.

Belki, söyledikleri gibi fazla ihtiyardı.

Anne, banyoyu güzelce yıkadı. Her taraf pırıl pırıl olmuştu.

Lâle ise banyodaki ilâç dolabını temizliyordu. Bütün ilâçları boşalttıktan sonra sıra rafların kâğıdını değiştirmeye geldi. Çetin de ona yardım ediyordu. Bir ara Çetin:

— Eyvah, dedi, bir raptiye düşürdüm.

— Hemen bulmalıyız. Yoksa ayağımıza batabilir.

— Evet, üstelik şimdi de lâzım bana.

Ana oğul aradılar, taradılar bulamadılar. Raptiye havada uçamazdı ya. Lâle:

— Ben bulurum anneciğim, dedi, merak etme sen.

O da bulamadı. Bu defa hep beraber yere diz çöküp elleriyle de yoklıyarak aramıya başladılar. O kadar çaresiz kalmışlardı ki, şaşkınlıktan banyonun dışındaki koridoru da aramıya başladılar. Babaları:

— Ne arıyorsunuz? diye sordu.

— Bir raptiye kaybettik, bir türlü bulamıyoruz.

— Nerede kaybettiniz?

— Banyoda.

— O halde niçin orada aramıyorsunuz. Banyoda kaybettiğiniz şey burada ne arar?

Sonra kendisi de etrafa bakınmaya başladı. Bütün bunları hiç sesini çıkarmadan seyreden büyük baba nihayet dayanamadı:

— Ben buluvereyim size, diye ortaya çıktı.

Anne:

— Boşuna zahmet etmeyin, diyerek dedeye baktı.

Lâle:

— Dedeciğim, dedi, görmeden dizinizi falan üzerine koyarsınız belki. Canınız yanar.

— Yok canım, ben diz çökecek değilim ki... Hem kıyı bucağı da aramıyacağım. Onun için gözlerime de fazla ihtiyacım yok.

— O halde nasıl bulacaksınız?

— Elbette bulurum.

Buna karşılık üçü bir ağızdan:

— İmkânı yok! diye bağırıştılar.

Büyük baba gülerek:

— Gel buraya Çetin, dedi, kaldır ayağını. Papucunun altına bakacağım.

Çetin ayağını kaldırdı.

Büyük baba bir kahkaha atarak:

— İşte burada, dedi.

Çetin, dedesi alay mı ediyor diye şüphe içinde papucunu çıkardı. Gerçekten rap-

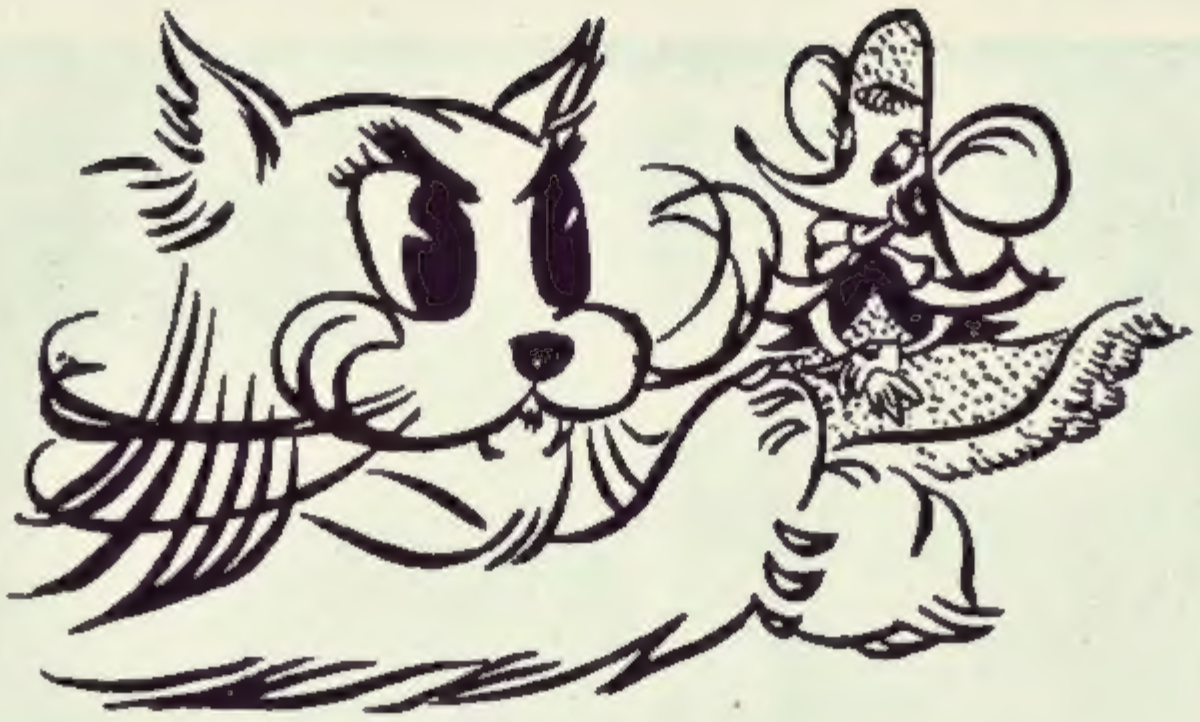

AKILLI FARE

HİÇBİR kedi Cin gibi olamazdı. Çünkü mahallede onun üstüne avcı kedi yoktu. Cin'in sahibi Ahmet de en çok bununla övünür, kendisini her yerde överdi. Cin, ev yemeklerinden hiç hoşlanmazdı. Ne sebze, ne et, ne süt... Asla! Cin hiçbirine elini sürmez, sadece bir şey yerdi: Fare!...

Çeşitli yemek yemediği için zaten küçük kalmıştı. Ama yine de fareden başka bir şey yemiyordu. Onun için de işi başından aşkındı. Çünkü günün her saatinde fare peşinde koşması gerekiyordu.

Evdeki fareler içinde, yakalanması en zor olan Şeytan adındaki fareydi.

Cin, Şeytan'ın amcasını, yeğenini, kardeşlerini, teyzesini yemiş, ama bir türlü onu yakalayamamıştı.

Bir gece her zamankinden fazla acıktığı için ne yapıp yapıp Şeytan'ı yakalamıya karar verdi. Evet, tahmin ettiği gibi Şeytan mutfaktaki kırıntıları topluyordu. Cin, yumuşak ayaklarının uçlarına basarak hiç gürültü etmeden yavaşça yaklaştı. Sonra şimşek gibi farenin üstüne atıldı ve yakaladı.

Evet, yanılmamıştı. Bu Şeytan'dı. Artık keyfini sormayın. Akıllı bir farenin tadı nasıldır diye pek de merak ediyordu. Şeytan ise canını kurtarmak için bir şeyler düşünmekle meşguldü.

— Beni şimdi mi yiyeceksin? dedi.

— Elbette!

— Ama ben sizi hanım sanıyordum.

— Elbette ben hanımım.

— Ama kibar hanımlar yemekten önce elini ve yüzünü yıkarlar.

Cin bir an düşündü. Farenin hakkı vardı. Ama elini, yüzünü yıkamak için fareyi pençesinden bırakmak lâzımdı. Çaresiz, fareyi yere koyup da pençelerini yalamağa başlayınca Şeytan fırlayıp kaçtı. Çünkü kediler yalanarak ellerini, yüzlerini yıkarlar.

Cin fareyi kaçırdığına çok üzüldü. Bir daha da onu yakalıyamadı.

O zamandan beri kediler önce yemek yerler, sonra yıkanırlar.

---

tiye papuca batmıştı:

— Aaa, sahiden buradaymış.

Lâle:

— Bravo dedemize, diye bağırıyordu. Peki, orada olduğunu nereden bildiniz?

Dedeleri gülerek dedi ki:

— Tahmin ettim. Çünkü düşünüyorum! Rasgele iş görmektense düşünerek çalışmak insanı daima başarıya götürür.

— Hiçbir yerde bulunmayınca birimizin papucuna battığını tahmin ettiniz her halde. Doğrusu akıllı olmak başka şey!...

— O kadar önemli değil canım. Hem ben vaktiyle kunduracıydım. Onun için papucunuza bakmayı düşündüm.

O. Y.

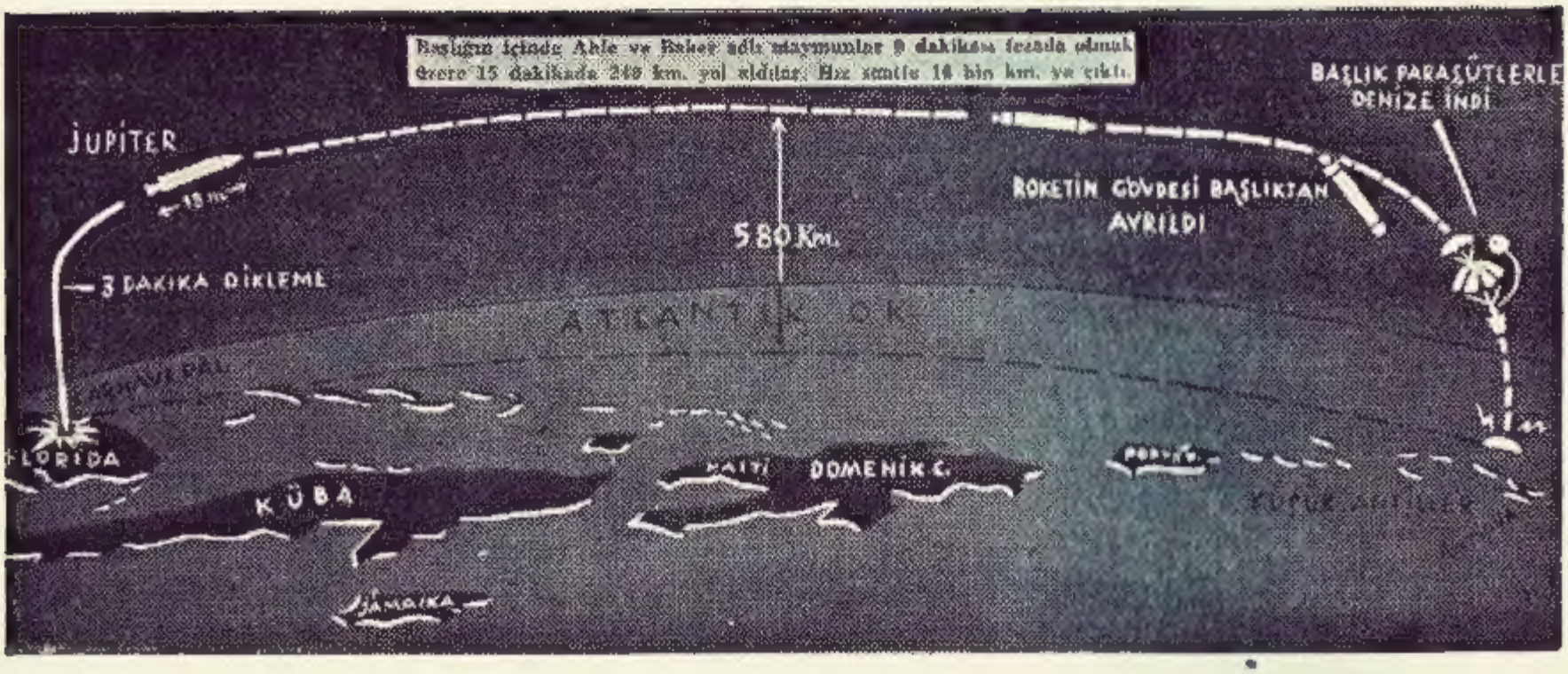

Feza Kilidini Açan

İKİ MAYMUNCUK

Beklenen «yolcular»

GEÇEN Mayısın 28 inci günü sabaha karşı, Küçük Antillerden Antigua Adası açıklarında Amerikan donanmasından birkaç gemi gökten gelecek «pek önemli iki yolcu» bekliyorlardı. «Yolcular» Jüpiter tipinde bir roketin başlığı içinde geleceklerdi. Denize inecekleri saat ve dakika da önceden bildirilmişti.

Tam vaktinde

Amerika'nın, Florida Eyaletinde Canaveral Roket Üssünden fırlatılan Jüpiter roketi, başlığında taşıdığı iki yolcuyu göke fırlatmasından 15 dakika sonra, tam vaktinde Antigua semasına ulaştırdı. Roketin başlığı otomatik olarak gövdeden ayrılık, gene otomatik olarak açılan paraşütlerle denize indi. Bekleyen gemilerden biri hemen yetişip başlığı denizden aldı. Roketin artık yapacak işi kalmamış olan gövdesi denize düşmüş ve dibe gitmişti.

15 dakikada 2400 kilometre

Canaveral üssü ile Antigua Adasının arası 2400 kilometre (Edirne ile Diyarbakır arasındaki mesafenin iki misli) dir.

Jüpiter fırlatılınca ilkin 3 dakika kadar diklemesine yerden 580 kilometre yükselip feza boşluğuna girmiş, orada hızını saatte 16000 kilometreye kadar çıkarmış ve o hızla 9 dakika yer çekimi dışında düzleme gittikten sonra aşağıya dönerek başlığından ayrılmıştır. Bütün seyahat 15 dakika sürmüştür.

(Saatte 16000 kilometre hız, âdi yürüyüşle bir saatte alınabilecek yolu bir saniyede aldıracak hız demektir.)

Gelen yolcular

Roketin denizden gemiye alınan başlığı açıldı. Plâstik camdan iki ayrı hücreye yerleştirilmiş olan «pek önemli yolcular» ortaya çıktı. İkisi de sapasağlamdı. İlk iş olarak kendilerine güzel kırmızı birer elma ikram edildi. Onlar da seve seve yediler. Hallerinden memnun görünüyorlardı.

Able ve Baker

Yolculardan biri rhesus denilen cinsten bir Hind maymunudur. Ağırlığı bir buçuk kilodur, adı: Able. Diğeri Güney Amerika'nın sincap - maymun denilen cinsinden pek minik bir şeydir. Yarım kilo ağırlığında. Adı: Baker. İkisi de dişidir; pek sevimli, zeki bakışlı, şirin hayvanlardır.

Eğitim ve öğretim

Able ile Baker Washington'da Amerikan ordularının feza seyahatleri için maymun yetiştiren özel bir okulunda aylarca eğitim ve öğretim gördükten sonra türlü muayene ve testlerden geçirilerek seçilmiştir. Okulda böyle yetiştirilen daha birçok maymun vardır.

Pek güç bir seyahat

Able ile Baker'in bu seyahatleri, doğrusu hiç de imrenilecek bir şey değildir.

Düşünün bir kere: daracık bir hücre içinde bir iskemleye sımsıkı bağlanacaksınız. Başınızda, göğsünüzde, kollarınızda, bazıları deri yarılarak altına yerleştirilmiş, kalbin, nefesin, damarların, sinirlerin işleyişini kaydeden türlü biçimde kontrol düzenleri, koltuk altınızda da bir termometre.

Bütün bunlar işkence değilse bile tam bir çile. Bereket versin ki müddet kısa: 15 dakika.

Washington'da

Gemi, Able ile Baker'i Son süratle Porto - Riko'ya götürdü ve oradan da hemen bir uçakla, maymunlar Washington'a uçuruldu. Washington'da büyük bir basın toplantısı yapılarak feza kahramanları halka takdim edildi.

Able öldü

Sonra iki maymun tekrar laboratuvara gönderildi. Çileleri henüz dolmamıştı. Fakat Able'in çilesi bir gün sonra sona erdi, tecrübe için bayıltılırken ölüvermişti.

Büyük başarı

Bu tecrübe Amerikan ilim ve tekniğinin en büyük başarılarından biridir. İlk defa iki canlı mahlûk fezaya çıkmış ve sağ salim yere inmiştir. Maymunlar vücut yapıları insana en yakın olan hayvanlardır. Bu tecrübe insanların fezaya çıkabileceklerini göstermiştir. Fakat daha bir müddet hayvan tecrübeleri yapılacağını Amerikan uzmanları söylüyor.

1961 de ilk insan?

Gene onların söylediklerine göre, ilk insan 1961 de fezaya çıkacakmış. Zaten aylardan beri yedi feza gönüllüsü özel şartlar içinde sıkı bir program ve disiplinle bu seyahat için hazırlanmaktadır.

«Maymuncuk»

Türkçede «maymuncuk» her kilidi açabilen bir çeşit anahtar mânasına gelir. Feza yolunu ilk defa iki küçük maymunun, maymuncuğun açmış olması bize o kelimeyi hatırlattı.

★

ERKEN BAŞLAMAK

Çocuklarını seven, onların istikbalini düşünen ana - babalar yavrularını Doğan Sigortanın Tahsil ve Çeyiz Sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa o kadar kârlıdır.

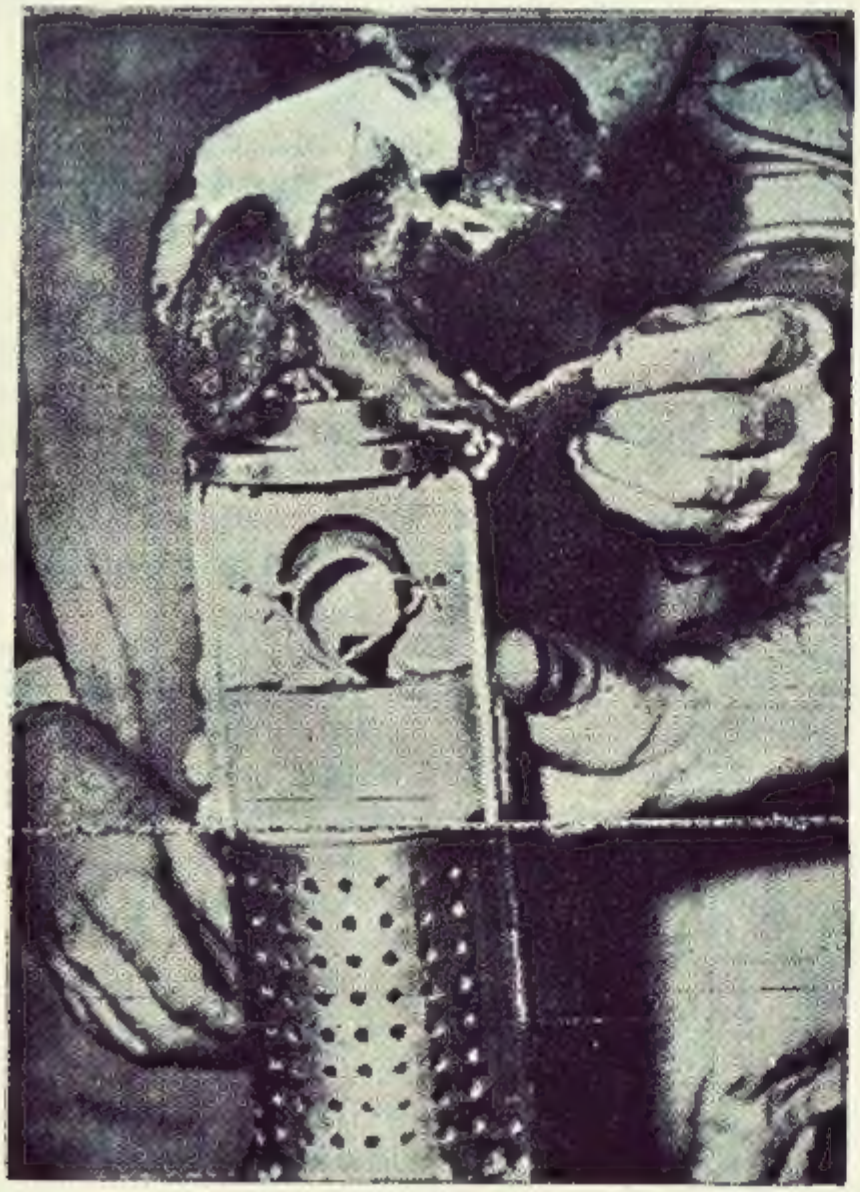

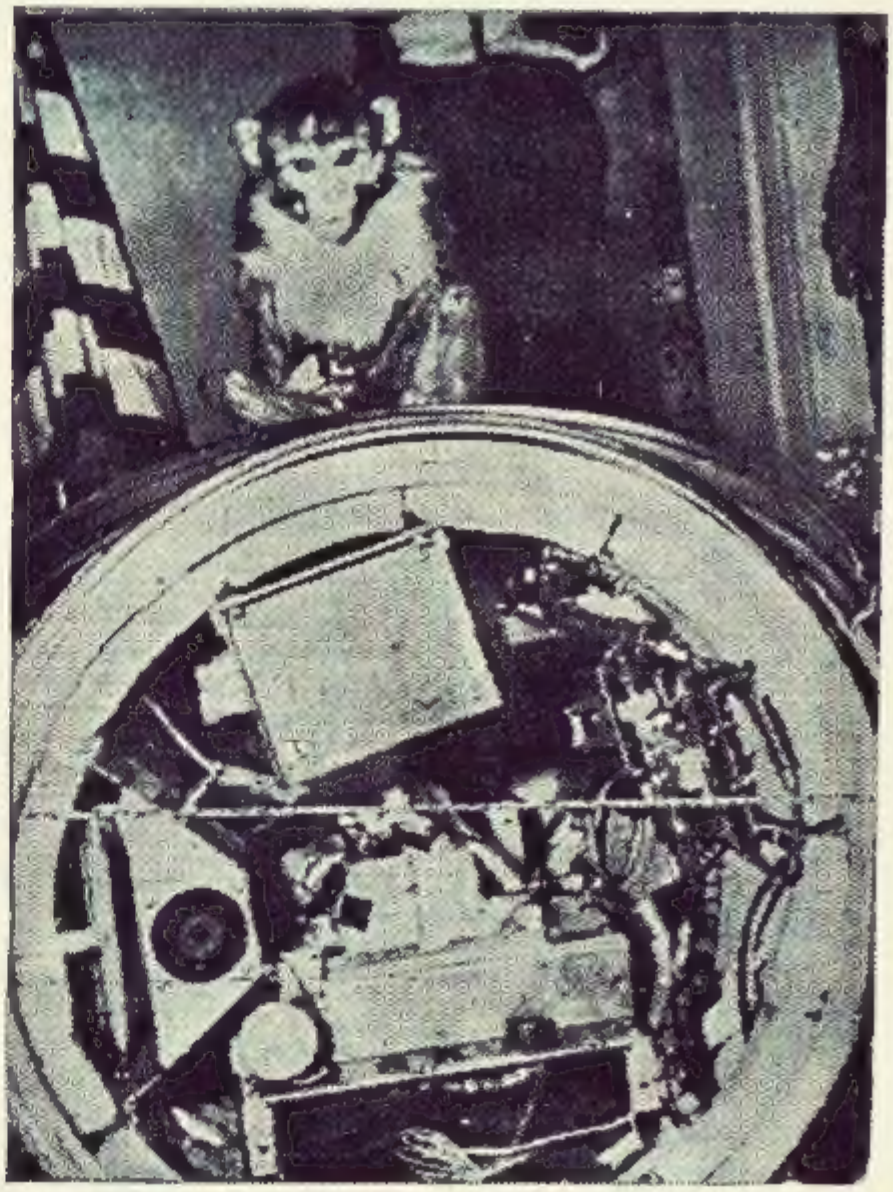

Baker **Able**

İlk canlı feza yolcuları ve hücreleri (Able yere döndükten bir gün sonra laboratuvarda ölmüştür.)

SİHİRLİ PINAR

JAPON MASALI

ORMANLAR içinde bir kulübede, vaktiyle, eşi ile birlikte bir oduncu yaşıyordu. İkisi de çok yaşlı idi. Çocukları olmamıştı.

Oduncu gündüzleri ormanda dolaşır, kurumuş dalları, çürümüş ağaçları keser, satmak için toplardı. Eşi de kulübede oturur, yemek pişirir, iplik büker, temizliğe bakardı.

Günün birinde ihtiyar oduncu ormanda her zamankinden daha uzaklara gitti. Bu sefer yontulup işlenmeğe elverişli iyi cins bir ağaç arıyordu; bundan pek sevdiği eşine güzel bir mutfak kaşığı yapacaktı.

Ağaçların arasında dolaşırken, ihtiyar oduncu, o zamana kadar hiç görmediği bir pınarla karşılaştı. Çok susamıştı. Pınarın suyu da billûr gibi berraktı. Adam hemen eğildi, dudaklarını suya verdi, derin bir çekişle, ağız dolusu bir yudum su içti ve o anda bütün vücudunda pek hoş bir rahatlık ve ferahlık duydu. O sırada suda bir yüz hayali gördü. Bu onun kendi yüzünün aksi olacaktı, ama hiç de kendisinin kulübedeki kırık aynada görmeğe alıştığı hayale benzemiyordu. Sudaki bir civan yüzü, kendisinin elli sene evvelki genç yüzü idi. İki eli ile başını ve yanaklarını yokladı. Yıllardır kabak gibi çıplak ve kaygan olan başı şimdi kıyır kıvır gür saçlarla kaplanmıştı. Yanakları çocuk yanağı gibi toplu ve gergindi, buruşukluktan eser kalmamıştı. Zayıf kollarına, titrek bacaklarına yeniden kuvvet ve çeviklik gelmişti.

Oduncu sevincinden sıçrayıp oynamağa başladı, sonra birden ok gibi fırladı ve o zamana kadar asla eremediği bir hızla koşarak evine döndü.

Kapıdan girerken ihtiyar eşi çok korktu. Kadın onu tanıyamamıştı. Adam kendisini tanıtmak için olan biteni anlattı. Söylediklerini kadın ilkin şüphe ile dinlemişti ama, sonunda, karşısındaki adamın yalan söylemediğine, kendisinin sahiden kocası olduğuna o da inandı.

Bunun üzerine ihtiyar kadın, kocasına: «Sen şimdi genç ve güzel bir adam oldun, artık benim gibi bir kocakarı ile yaşayamazsın. Bari ben de gideyim, hemen o sudan içeyim!» dedi ve, kocasının tarifini dikkatle dinledikten sonra, pınarın yolunu tuttu. Çok geçmeden oraya vardı. Acele eğilip dudaklarını suya verdi, içmeğe başladı. Oh ne serin, ne tatlı su idi, bu! Kadın içiyor, içiyordu. Yalnız nefes almak için arada bir an duruyor, sonra gene içiyordu.

Kulübede sabırsızlıkla eşinin dönmesini bekleyen oduncu biraz sonra göreceği eşi için hayaller kuruyordu: uzun boylu, narin yapılı genç ve güzel bir kız.

Ama saatler geçmiş, eşi hâlâ gelmemişti. Bu gecikmeden çok üzülen oduncu onu aramağa çıktı. Fakat orman içinde gezip aradığı yerlerde, ne karısını bulabildi, ne de ona ait bir iz ve işarete rasgeldi. Nihayet, üzgün ve ümitsiz eve dönmek üzere pınarın yanından geçerken ötede yükselen otların arasından hayal meyal, iniltiye benzer bir ses duydu. Hemen döndü, sesin geldiği tarafa yürüdü ve yüksek otların içinde eşinin elbisesi üzerinde yatan mini mini bir bebek gördü.

İhtiyar kadın, gençleşen kocasına lâyık güzel bir taze olmak için bütün hırsı ile o kadar çok su içmişti ki, geri dönen yaşı gençlik çağını aşarak onu yeni doğmuş bir kız çocuğu haline getirmişti.

Oduncu kollarının arasına aldığı bebeğin yüzüne şaşkınlıktan büyümüş gözleri ile hazin hazin baktı, şimdi yumurcağı seve okşaya kulübesine götürüyordu, fakat içine pek acı bir gariplik çökmüştü.

Uysal Balık

KÜÇÜKKEN bir okul tatilini Kansas'ta geçirmiştim. Babam ve yeğenim George da bizimle beraberdi. Evimizin hemen yakınından bir dere geçerdi. Ben de yeğenim George'la bütün günümü dere kıyısında oynamakla geçirirdim. Birgün yine derede oynarken babam da geldi, suda oynaşan küçük bir balık gördü.

— Bak kızım, dedi, şu gördüğün «Perck» balığıdır. Bunlar pek uysal olur. Eğer istersen onu kendine alıştırabilirsin.

— Aman ne iyi. Hemen başlıyayım.

O günden sonra dere kenarına giderken yanıma bir parça da ekmek almaya başladım. Büyük bir sabırla kıyıya çömeliyor, ekmek parçasını elimde tutarak suya sokuyordum. Böylece aradan iki hafta kadar bir zaman geçti. Bir gün babama:

— Bu balığım bana alışacağı yok, baba, dedim. Daha hiç ekmeğe gelmedi.

Babam cevap olarak:

— Sabret, dedi, balık bu, kedi değil.

Aradan bir hafta daha geçti. Balık hep yakınlarda dolaşıyor, ama bir türlü gelip de, elimdeki ekmeği ısırmaya cesaret edemiyordu. On beş gün kadar sonra nihayet istediğim oldu. Balık elimin etrafında dolaştıktan sonra hızla gelip bir lokma ekmek kopardı ve derhal kaçtı.

Artık alışmış sayılırdı. Ondan sonra her gün elimden yemeğe devam etti.

Benim balığım yakında anne olacaktı. Sahile o kadar yakın dolaşmasının sebebi meğer buymuş. Artık yumurtlamaya hazırlanıyordu. Bu sayede nasıl yuva yaptığını gördüm. Kuyruğuyla kumda bir delik açtı, içine iki tane pelte gibi yumurta torbası bıraktı. Sonra baba balık da geldi, yumurtaların başında bekledi.

Bir sabah ufacık ufacık, iğne kalınlığında, fakat iğneden çok daha kısa bir

şeyler gördüm. Hemen babama koştum.

— Demek ki yumurtadan bebek balıklar çıkıyor, dedi.

O gün akşama kadar küçük balıkların gidiş gelişlerini seyrettim.

İşler yolundaydı. Yalnız birkaç gün sonra büyük bir hata yaptım. Bir ipin ucuna iğne bağladım, sonra iğnenin ucunu olta gibi bükerek üstüne yem takıp suya salladım, niyetim balığımı yakalamaktı. Gerçekten zavallı balık, geldi ve oltaya yakalandı, sudan çıkardığım anda yanımda babamı gördüm:

— Ne yapıyorsun yavrucuğum dedi, bu hayvan bir işe yaramaz, boşuna öldüreceksin.

Böyle söyliyerek balığı aldı, Oltayı dikkatle ağzından çıkardı. Havyancığın ağzında bir damla kan görünce ağlamağa başladım. Yaptığıma pişman olmuştum, balığın yaşaması için Allaha yalvarıyordum. Babam Perck balığını suya bıraktı, o da yüzüp kayboldu.

Ertesi gün ilk işim yine dereye ekmek götürmek oldu. Bir parça ekmeği elimle suya sokup beklemeye başladım. Biraz sonra balığım göründü, yaklaştı ve kırıntıları yemeğe başladı.

Nasıl sevindiğimi anlatamam, demek bana darılmamıştı.

Biz şehre döndüğümüz zaman, o hâlâ derede yüzüp duruyordu.

BİR NORVEÇ HİKÂYESİ

FENERCİ saate baktıktan sonra oğluna:

— Birazdan feneri yakmalı, dedi.

Adam tehlikeli bir bölgede bulunan deniz fenerinin bekçisiydi. Bir yandan oğluyla konuşurken, bir yandan da fenerin camını parlatıyordu.

O gün, sabahtan başlayan fırtına, akşama doğru gittikçe şiddetini arttırmış, nihayet gemiler için tehlikeli bir hal almaya başlamıştı. Fenerin dibindeki kayalara çarparak büyük bir gürültüyle parçalanan dalgalar insanın içini ürpertiyor, sıçrayan sular fenerin tepesine kadar çıkıyordu.

Johnnie çok heyecanlıydı. Çünkü annesi hastahaneye yattığı için kendisi buraya, babasının yanına gelmişti. Ama aksine bugün hava bozmuştu, şiddetli fırtına onu heyecandan heyecana sürüklüyordu. Bir ara fırtınanın şiddetinden fenerin yıkılacağı bile aklına geldi ama, korkusu çok sürmedi. Çünkü bu eski fener, şimdiye kadar bunun gibi daha ne fırtınalar atlatmıştı.

Fenerin dışarıyla telefondan başka bir bağlantısı yoktu. Aksi gibi o da birkaç günden beri bozuktu. Johnny karşı kıyıya bakarak:

— Daha Peter feneri yakmadı, dedi.

Babası:

— O da benim gibi her şeyi tam zamanında yapar, diye cevap verdi. Bugün fener yedi buçukta yanacak.

Sonra saatine bakarak ilâve etti:

— Daha yedi dakika var. Ben aşağı inip de şu telefona bir daha bakayım, acaba çalışıyor mu?

Babası yanından ayrılınca Johnnie dışarı bakmaya başladı. Fakat o ne! Birden şiddetli bir patırtı, arkasından bir feryat duyuldu. Johnnie dehşet içinde:

— Baba, baba! Ne oldu? diye bağırdı. Ama cevap alamadı.

Hemen koştu.

Babası merdivenin dibinde boylu boyunca uzanmış yatıyordu. Yeniden seslendi, dokundu. Nafile. Anlaşılan adamcağız merdivenden yuvarlanmış, başını da kapıya çarpmıştı. Çünkü alnında büyükçe bir şiş vardı.

Johnnie ne yapacağını şaşırmıştı. Koca fenerde şimdi tek başınaydı. Zavallı çocuk korkudan hiçbir şey düşünemez olmuştu.

Fenerin duvarlarında patlıyan bir dalga çocuğun aklını başına getirdi. İşin şakası yoktu. Önce feneri yakmak lâzımdı. Bin bir güçlükle babasını odaya aldıktan sonra yukarı koştu. Bir yandan da:

— İyi ki, fenerin nasıl yakılacağını biliyorum, diye söyleniyordu.

Pek fazla uğraşmadan feneri yaktı. Sonra hemen aşağıya koştu. Önce mendilini ıslatıp babasının alnını, şakaklarını ovdu. Gerçi adamcağız kolay nefes alıp veriyordu ama, bir türlü kendine gelemiyordu. Johnnie çaresizlik içinde kıvranmaya başlamıştı:

— Uyan babacığım, ne olursun uyan, diye yalvarıyor, ümitsizlik içinde sağa sola bakınıyordu.

Birden masanın üzerindeki defter gözüne ilişti; bu kendi defteriydi. Mors alfabesine çalışıyordu. Epeyce ilerletmişti de... Ama tam biliyor sayılmazdı. Hem işareti nasıl verecekti?... Yine de defterin başına geçti. Sonra notlarına bakarak bir kâğıda **« D. o. k. t. o. r. l. â. z. ı. m. i. m. d. a. t. »** diye yazdı...

Şimdi iş bu mesajı göndermeye kalıyordu. Çalışırken Mors işaretlerini el fenerini yakıp söndürerek yapıyordu. Aynı şeyi yine yapmayı düşündü, ama sahilden görünmesine imkân yoktu. Birden aynı şeyi deniz fenerinin ışığından faydalanarak yapıp yapamıyacağını düşündü. Fakat düşünmekle kaybedecek vakti yoktu, hemen kocaman defteri kapıp koşa koşa merdivenleri çıkmaya başladı.

Vereceği mesajın işaretlerini defterine yazdığı için, yukarı çıkınca, hiç düşünmeden fenerin camını açtı, defterini lâmbanın tam önüne tuttu. Fenerin ışığı bir an kararda. Ama sadece bir an. Sonra belirli aralıklarla defteri lâmbanın önüne götürüp çekmekte devam etti:

« D. o. k. t. o. r. l. â. z. ı. m. i. m. d. a. t »

Bunu birkaç defa yazdıktan sonra S. O. S. işareti de verdi ve beklemiye başladı.

Bereket versin, bu sırada fırtına da bir parça hafiflemişti. Çok geçmeden dışarıdan bir motör sesi duydu. Ne kadar sevindiğini anlatmaya imkân yoktu. Rıhtıma inip motörün halatını bağladı, doktorla birlikte iki adam fenere çıktılar. İçeri girip de kapıyı kapayınca doktor:

— Senin bir şeyin yok oğlum, dedi, baban ne diye işaret verdi?

— Ben verdim efendim; babam hasta, baygın yatıyor!...

Doktor fenerciyi muayene ettikten sonra:

— Üzülme yavrum, dedi, fakat beni çağırdığın iyi olmuş.

Böyle söyliyerek baygın yatan adama iki iğne yaptı.

Fenerci çok geçmeden gözünü açmıştı. Karşısında yabancıları görünce, ilk sözü:

— Buraya nasıl geldiniz? demek oldu.

Doktor:

— Oğlun olup bitenleri sonra anlatır, diye cevap verdi, şimdi sen hiç konuşma, istirahat et!...

★

KARDEŞLERİMİZİN KÖŞESİ

DEDEM

Dedem, tuhaf bir insandı. Onu bir türlü anlıyamadım. İri siyah gözleri, pürüzsüz, düzgün, beyaz teni, uzun boyu, ince vücudu, akla karışık sarı saçları ona pek yakışırdı. Çok zarif giyinirdi. Tam manasiyle bir eski «İstanbul Efendisi» ydi..

Çok içli ve duygulu bir insandı. En ufak bir şeyden üzülürdü, ama bunu belli etmezdi. Bana karşı sert davranırdı. Hiç yüz vermezdi. Ama son yıllarında, biz Ankaradayken, ondan aldığım mektuplarda daha yumuşak, daha anlayışlı davranmaya başlamıştı.

Ben ilkokulun üçüncü sınıfındayken öldü. Cenazesine yetiştik. Fakat onun arzu ettiği olmamıştı. Bizi «son bir defa» görememişti.

Necla Aslancı

MERAK

Bay Osman, çocuklarının erken kalkıp kendisini uyandırmasından şikâyetçi idi. Bir gece üç oğlunu karşısına alıp:

— Çocuklar, dedi, yarın sabah kim en geç kalkarsa bir bisiklet alacağım ona.

Çocuklar gülerek yatmağa gittiler. Ertesi sabah saat altıda en küçük oğlu yatağın başucuna gelerek babasını uyandırdı:

— Babacığım, acaba bisikleti kim kazandı?

★

NEREYE GİDİYORSUN?

Seyhan, kumbarasını eline almış, evden çıkıyordu. Orhan onu görünce:

— Nereye gidiyorsun? diye sordu.

— Yapı ve Kredi Bankasına...

— Orada ne yapacaksın?

— Kumbaramı açtırıp birikmiş paramı İkramiyeli Aile Cüzdanına yatıracağım. Hesabımda param ne kadar çok olursa, o kadar çok kura numarası ile ikramiye çekilişlerine katılırım. Haberin yok mu senin, Yapı ve Kredi Bankası bu yıl müşterilerine 40 apartman dairesi ve bir milyon liralık çeşitli para ikramiyeleri dağıtıyor. Bakarsın bu ikramiyelerden biri bana çıkıverir.

İLKBAHAR

Sen gelince kuşlara diyecek yok,
Mevsimlerin en güzeli sensin İlkbahar.
Yaz buram buram terletir,
Sonbahar kışı haber verir.

Handan ÜNGENALP

TEK RAYLI TRENLER

BİLMEM hiç duydunuz mu?
Demiryolu mühendislerinin zihnini kurcalıyan önemli bir mesele var: tek raylı tren!

Aslına bakarsanız 1820 yılından beri birçok kimseler tek raylı bir tren icad edebilmek için çalışıp duruyorlardı.

Tek raylı tren sözünü duyunca şaşıracağınıza hiç şüphe etmiyorum. Öyle ya, koskoca tren tek tek sıralanmış tekerlekler üzerinde nasıl gider diyeceksiniz. Bu sayfadaki resimlere bakmak size kabataslak bir fikir verecektir. Ama işin aslı şüphesiz ki, resimde görüldüğü kadar basit değildir.

SAATTE 100 KİLOMETRE

Asma tren fikri önce yeryüzünün arızalarından mümkün olduğu kadar kurtulmak isteğinden doğmuştur. Düşünün ki, ne köprülere lüzum var, ne de su baskınlarından ve toprak kaymalarından korkmaya. Bütün yapılacak şey tren hattını tutacak asma yolu yapmaktan ibaret.

Bundan başka şehirler içinde falan da, tren yolu herhangi bir engel olmaktan çıkacak. Asma tren şehirler arası trafiğin en kalabalık olduğu yerlerde bile hiç hızını kesmeden, otomobillerin ve insanların üstünde saatte 100 kilometre hızla yoluna devam edebilecek.

ASMA TREN ÇEŞİTLERİ

Tek raylı trenlerden bahsedince bunun, bildiğimiz trenler gibi bir tek tipte olacağını sanmayın. Bir sisteme göre, tren resimde görüldüğü gibi ortası yarık bir şekilde rayın üstüne geçmiş olacak, yani rayın üstünde bulunacak. Trenin ortasındaki tekerleklerden başka, iki yanında bulunan yatay tekerlekler de, trenin yoluna yandan dokunacaklar.

Başka bir sistem de bunun tam aksinedir. Vagonlar dev bir çengel ile asılmış olacak. Yani tekerlekler vagonların üstünde bulunacaktır.

Üçüncü bir sistem ise, demir yolunun bildiğimiz asma köprü düzeniyle havada asılı olmasını ve vagonların tam tepelerinde bulunan tekerlekler vasıtasiyle asılmasını teklif ediyor.

TECRÜBELER

Şimdiye kadar bu alanda birçok tecrübe yapılmıştır. Önce 1820 yılında Palmer adlı bir İngiliz, tek ray üze-

— Sonu 49. sayfada —

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Karagözcük de heykelcikler yapıyor..

Karagöz — Karagözcüğüm, ne yapıyorsun öyle?

Karagözcük — Heykeller yapıyorum babacığım.

Karagöz — Hay eline sağlık... Nereden aklına esti böyle şeylerle oyalanmak?

Karagözcük — Doğan Kardeş'in geçen sayısında İsmail Erman kardeşin plâstik ten yaptığı heykelcikleri gördüm de imrendim.

Karagöz — Aferin o İsmail Erman kardeşe öyleyse. Boş zamanlarda bundan daha iyi eğlence bulunamaz.

Karagözcük — Öyle babacığım, o kadar hoşuma gidiyor ki, vaktin nasıl geçtiğini hiç anlamıyorum. Sabah kahvaltısından sonra oturuyorum işin başına, annem: «Haydi oğlum, sofra hazır, gel!» diye çağırmasa, öğle yemeği aklıma gelmiyecek.

Karagöz — Demek heykelcik seni bu kadar sardı.

Karagözcük — Hem de nasıl babacığım, sorma! Renk renk plâstikten çeşit çeşit, boy boy insanlar, hayvanlar yapıyorum. Onlarla tiyatro oynatıyorum. Şimdi de aklımı bir şeyler kurcalayıp duruyor.

Karagöz — Nedir o aklını kurcalayan?

Karagözcük — Hani geçen akşam Açık Hava Tiyatrosunda Halk Oyunları Bayramına gittik ya.

Karagöz — Evet gittik.

Karagözcük — Birbirinden güzel oyunlar, kıyafetler gördük.

Karagöz — Evet gördük, hâlâ gözümün önünde onlar.

Karagözcük — İşte onların da heykelciklerini yapmak istiyorum.

Karagöz — Hay yaşayasın, hiç durma yap!...

Karagözcük — Davulcuları yapacağım, zurnacıları yapacağım, saz çalanları yapacağım. Sonra bıçak oyunları oynayan Kastamonuluları yapacağım, sonra düğün arabasını çeken at maskeli Kırklareli oyuncularını yapacağım.

Karagöz — Sahi ben de ilk defa gördüm öyle maskeli oyunları. Çok tuhaf değil mi?

Karagözcük — Ya o Bodrum'un «Temel Devren» gecesindeki kızların kıyafetleri... Hiç aklımdan çıkmıyor.

Karagöz — Oyunları fena mıydı ya?

Karagözcük — Oyunlar da pek güzeldi doğrusu.

Karagöz — Ya kadınlı erkekli Antalya Yörüklerinin oyunları?

Karagözcük — Hele o Yörük kızlarının kıyafetlerine bayıldım.

Karagöz — Canım, hangi birini söyliyeyim, ya Karslılar?

Karagözcük — Onlara da bayıldım doğrusu.

Karagöz — Ya Muğla'nın efeleri?

Karagözcük — Onların heykellerini öyle büyük yapacağım ki sorma.

Karagöz — Kadınlı erkekli Eğin ekibini sakın unutayım deme.

Karagözcük — Hiç unutur muyum.

Karagöz — Maşallah hiçbirini kaçırmamışsın. Desene bu gidişle bütün tatil boyunca sana iş çıktı.

Karagözcük — Öyle babacığım. İsmail Erman kardeşe bana bu hevesi verdiği için çok teşekkür borçluyum.

Güzel Sözler

★ **Bir tatlı söz bazan, ılık bir banyodan daha rahatlatıcıdır.**

★ **Kötü insanlarla ahbaplık edenin iyiliğinden şüphe edilir.**

★ **İnsanın en sadık ve akıllı dostu kendi vicdanıdır.**

★ **Tutumlu olmak, en büyük gelir kaynağıdır.**

Mehmet Ali & Akşamsefası

DÜNYANIN DÖRT BUCAĞINDAN DOSTLAR

Doğan Kardeş Yayınları arasında çıkan bu güzel kitapta, dünyanın dört bucağından bir hayvanat bahçesine toplanmış hayvanların bilmediğiniz taraflarını öğreneceksiniz.

Cildli, renkli, resimli, iyi kâğıda basılmış

Fiatı 10 lira

SON SEYAHAT

RÖMORKÖR rıhtımdan hareket etmek üzereydi. John ile Brenda da sahilde dolaşıyorlardı. Bir ara John:

— Koş Brenda, dedi, römorkör kalkacak galiba.

— A, hem de bizim Kaptan Benty'nin römorkörü.

— Sahiden de öyle.

Kaptan onları görünce:

— Karşıdaki gemiye gideceğiz, dedi.

— Şu eski harb gemisine mi?

— Evet, alıp götüreceğiz. Parçalayacaklarmış.

— Yazık!

— Ne yapalım, böyle işte. İsterseniz siz de gelin.

— Sahi bizi de alır mısınız? Aman ne iyi!...

O sırada bir gemiçi:

— Hazırız Kaptan, diye seslendi. Bunu duyan kaptan çocuklara:

—Haydi atlayın bakalım, dedi.

Kaptan Benty, bu iki kardeşin baba dostuydu. Çocukları da çok severdi. Doğrusu John ile Brenda da onu bir baba gibi severlerdi.

Römorkör biraz sonra eski harb gemisine yaklaştı. İki tayfa oraya geçip, gemiyi halatlarla bağladıktan sonra geri döndüler. Römorkör ağır, ağır hareket etmeye başladı. Halat gerildi, gerildi. Brenda heyecanla:

— Ya koparsa! diye söylendi.

Nihayet harb gemisi kıpırdadı, römorkörün arkasından yüzmeye başladı. Gemide, her ihtimale karşı iki kişi kalmıştı. Dümenin idaresine bakıyorlardı.

Dalgakıranın dışına çıktıkları zaman biraz sallanmaya başladılar, çünkü açıkta biraz dalga vardı. Kaptan römorkörün başını dalgaya çevirecek şekilde manevra yaptı. O sırada dalgakıranın biraz ilerisindeki kuleye gelmişlerdi, burası eski zamandan kalma bir sur kalıntısıydı. Vaktiyle düşman gemilerine karşı limanı buradan korurlarmış.

Kaptan, kulenin tarihçesini anlatırken Brenda da gözünü ayırmadan o tarafa bakıyordu. Birden:

— Kulede adam var, dedi.

Kaptan hemen dürbününü getirtip baktı. Sonra:

— Aman Allahım, diye bağırdı. Bu bizim İkinci!

— İkinci de ne demek?

— Yani ikinci kaptan.

— Peki, orada ne arıyor?

— Bilmem, bir haftadır izinliydi.

Çocuklar bu kuleye arada bir gezmek için gidildiğini biliyorlardı. Fakat böyle sular kabarırken değildi tabii. Denizin çekildiği günlerde oraya yürüyerek gitmek mümkün oluyordu.

Kaptan hemen iki bayrak getirdi. Mors işaretleriyle orada ne yaptığı sordu. O da kollariyle cevap verdi. Fakat verdiği cevap pek tuhaftı:

— İ-P K-O-P-T-U

Kaptan yıldırımla vurulmuş gibi başını çevirdi. Harb gemisini kendilerine bağlıyan ip kopmuştu.

Bu çok tehlikeli bir şeydi, koca harb gemisi dalgaların arasında başıboş kalmıştı. Başka bir gemiye çarpabilir, en fenası yanıbaşlarındaki kuleye bindirip batabilirdi. Römorkörle aradaki mesafe fazla değildi ama, bu havada sandal indirmeye de imkân yoktu. Aksi gibi deniz de dalgalıydı. Tam o sırada peş peşe iki dalga römorkörün güvertesini süpürdü. Kaşla göz arasında John kendini denizde buldu. Bir battı çıktı, sonra ilk işi halata tutunmak oldu. Kaptan güverteden hemen bir ip merdiven sallamıştı.

— Tutun çabuk, çık yukarıya diye, bağırıyordu.

John önce o tarafa doğru yüzdü. Sonra harb gemisinin tehlikeli halini hatırladı ve birden kararını değiştirerek, halatı dişlerinin arasına aldığı gibi gemiye doğru yüzmeye başladı. Kaptan bir yandan, Brenda bir yandan:

— Geri dön John, geri dön! diye bağırıyorlardı.

Allahtan dalgalar gemiyi yakına getirmişlerdi ama; suyu emen halat da iyice ağırlaştığı için taşımak çok güç oluyordu.

John, nefes nefese gemiye vardığı zaman çok bitkindi. Gemiciler onu baygın halde çıkardılar, sonra halatı tamir edip bağladılar.

★

Aradan birkaç gün geçmişti. John iyi bir iş başarmış ve belki de büyük bir tehlikeyi önlemişti. Bir akşam römorkörün birinci ve

Güneş kuvvet verir amma...

MARMARA kıyısında kurulmuş bir çocuk kampına davet edildim. Çocuklar kahvaltıdan henüz kalkmışlar, çadırlar arasında köşe kapmaca, körebe ve futbol oynuyorlardı.

Kamp öğretmeni beni onlara tanıttı. Ve:

— Doktor Amcadan öğrenmek istediğiniz bir şey varsa, sorun, dedi.

Çocuklar beni hemen soru yağmuruna tuttular. Soruların çoğu güneşe dairdi. Onlara her gün güneş banyosu yaptırıyorlarmış ama, güneşte fazla kalmalarına müsaade etmiyorlarmış. Niçin böyle imiş?

Bir ağacın gölgesine oturup konuşmağa başladık. Çocuklardan biri sordu:

— İnsanlar güneşten niçin yanıyorlar Doktor Amca?

— İnsanlar bütün yaratıklar gibi güneş, su, hava denen üç tabiat nimetine muhtaçtırlar. Güneş olan yerde mikroplar barınamaz. Göğsünüzü temiz hava ile doldurup, cildinizi doktor öğütlerine göre güneşte yakarsanız, iç salgı bezleriniz iyi çalışır. Böylece sağlam vücutlu ve sağlam karakterli insan olursunuz.

Bu defa Gülsüm atıldı:

— Güneş herkese faydalı mıdır?

— Güneş insanların hem dostu, hem de düşmanıdır. Güneşin girdiği yere hekim girmez derler ama, onun da azı yarar, ortası karar, çoğu zarardır. Güneş kuvvet verir, yanmasını bilmeyenleri de hemen çarpıverir. Güneşin ültraviyole ışınları D vitaminini temin eder. Bu vitamin kemiklerin gelişmesinde büyük rol oynar. Kış aylarında okullarınızda size verilen yuvarlak kapsüller D vitamininden başka bir şey değildir. D vitamini kasların gelişmesi ve kemiklerin kireçlenmesine yol açar, sinir sistemini kuvvetlendirir. Kemikleri zayıf olanların güneş, birinci ilâcıdır. Güneş öyle bir ilâçtır ki, iyi kullanılmazsa insanı çarpar, hattâ öldürür.

Hepsi birden hayretle:

— Öldürür mü? diye bağırdılar.

— Öldürür ya, yılın sekiz - dokuz ayı kapalı kalan vücutlarınızı yaz aylarında birdenbire çırılçıplak güneşte bırakırsanız güneş çarpar, mikropları uyandırır, cildi yakar, göz iltihaplarına yol açar.

Osman:

— Öyle ise güneşte yanmıyalım, dedi.

— Bu da doğru değil, güneşin de zamanı var. Günün çok sıcak saatlerinde asla güneşte durmamalı, vücut yavaş yavaş güneşe alıştırılmalı, her gün beşer dakikadan başlayıp yarım saate kadar çıkılmalıdır.

Hepsi akıllı çocuklar olduklarından bu konuşmamdan faydalanmasını bildiler, gelişi güzel güneşte ve denizde banyo yapmamaya söz verdiler.

Dr. Kâmran ŞENEL

ikinci kaptanları John'lara geldiler. Brenda ikinci kaptana:

— İyi ama dedi, siz o kulede ne arıyordunuz?

— Gezmiye gitmiştim. Sağa sola bakınırken vakti unutmuşum. Bir de baktım ki deniz yükselivermiş.

Kaptan:

— Ama, dedi, bütün olanlar sizin yüzünüzden başımıza geldi.

— Neden?

— Öyle ya; siz orada elinizi kolunuzu sallayıp dikkatimizi dağıtmasaydınız bir gözümüzü halattan ayırmaz ve manevrayı ona göre ayarlıyarak ipin kopmasını önlerdik.

— Hakkınız var. Ben de bunun için kendi kendime ceza verdim. John ve Brenda'ya birer hediye aldım.

Çocuklar kutularını açınca içlerinden gayet güzel cep fenerleri çıktı. Kaptan:

— Bu kadarla olmaz, diyordu, bir de ziyafet vermelisin.

Harflerin Panoraması

BUNDAN 31 yıl önce, 1928 yaz aylarında, Büyük Atatürk, daima yaptığı gibi, memleket içinde bir geziye çıkmıştı. Fakat bu seferki gezisi evvelkilerden çok başka idi. Şehir olsun, kasaba veya köy olsun, her gittiği yerde Atamızı bir halk topluluğu ortasında, bir karatahta önünde görüyorduk. Elindeki tebeşirle karatahtaya halkın o zamana kadar hiç görmediği şekilde bir şeyler yazıyordu. Yazdığı yeni harflerdi. Bunlarla kelimeler yapıyor, ilkin kendisi okuyor, sonra etrafındakilere okutuyordu. Genç, yaşlı, kadın, erkek her tabaka kalabalık içinden yanına çağırdığı kimselere eski harflerle kelimeler yazdırıyor, sonra aynı kelimeleri kendisi yeni harflerle yazarak bunların eski harflerden daha kolay, daha okunaklı ve kullanışlı olduğunu gösteriyordu. Kısacası Cumhurbaşkanı Atatürk, o yaz günlerinde, gönüllü bir öğretmen gibi yurd içinde dolaşıyor, her gittiği yerde millete yeni harfleri öğretiyordu. Böyle haftalarca gezdi, yeni yazının faydasını, üstünlüğünü ve kolaylığını binlerce vatandaşa anlattı ve gösterdi. Gene o yıl içinde çıkan bir kanunla Lâtin esasından alınan yeni Türk harfleri Türk dilinin resmî alfabesi oldu ve eski harflerin kullanılması yasak edildi. Böylece elifbeden alfabeye geçtik.

Yeni Türk harfleri

Eskiden Türk çocukları okumayı «Elifbe» kitabından öğrenirlerdi. Şimdi çocuklarımızın okulda ilk okudukları kitap **Alfabe**'dir. Alfabe, bütün Avrupa dillerinde kullanılan bir kelimedir. Yunanca **Alfabeta**'dan gelir. Bu da Yunan alfabesinin ilk harfinin adı **alfa** ile ikinci harfinin adı **beta**'nın bitişik şeklidir. Yeni harflerimizin esası Lâtin harfleridir. Ruslar ve Ortodoks dinine bağlı Slav milletlerle Yunanlılar hariç olarak bütün Avrupa, Kuzey, Güney Amerika, Avustralya, Yeni Zelânda, Filipinler, Güney Afrika Birliği milletleri, her dilin kendi özelliğine göre bazı okunuş farkları ile, hep Lâtin harfleri kullanırlar. Son zamanlarda Lâtin harflerini Avrupalı olmayan birkaç millet de kabul etmiştir. Rus ve Ortodoks Slav alfabeleri Yunan alfabesinin kapital (majüskül) harflerinden, bazı değişikliklerle, alınmıştır; bundan dolayı haflerinin birçoğu Lâtin harflerinden farklıdır. Sovyet Rusya'daki Türkler de şimdi Slav harflerini kullanıyorlar ve dillerini o harflerle yazıyorlar. Avrupa'da, Yunanlılar eski Yunan alfabesine bağlı kaldıklarından o alfabenin harflerini kullanmaktadırlar.

Harflerin tarihi

Lâtin alfabesinin aslı da Yunan alfabesidir, yani Lâtinler Yunan alfabesindeki harfleri, kendi dillerinin özelliklerine göre, az çok değiştirerek benimsemişlerdir. Bundan dolayıdır ki, Lâtincede ve bütün Avrupa dillerinde A'dan Z'ye kadar bir gurup teşkil eden harflerin hepsine birden «Alfabe» denilmektedir.

Alfabenin **Alfa**'sı şimdi yalnız Yunan alfabesinin ilk harfinin adıdır, **beta, gamma** da aynı alfabenin ikinci ve üçüncü harflerinin adlarıdır. Ama çok eski zamanlarda böyle değildi. Bu kelimelerin özel mânaları vardı. Alfa «öküz» demek olan **alef**'den geliyordu, **beta** da «ev» demek olan **bêt**'den gelmişti, **gamma, gamel** yani «deve» mânasına gelen bir kelime idi. Bunların asılları da eski Mısır yazısına dayanıyordu. O yazıda harf yok-

tu, kelimeler ve fikirler resimciklerle belirtilirdi. Bu sebeple alef, bêt «öküz» ve «ev» kelimelerinin basit birkaç çizgi ile belirtilen resimcikleri idi.

(Eski Mısır resim - kelime yazısının en güzel örneklerinden biri İstanbul'da Atmeydanındaki yekpare dikili taş üzerinde görülür.)

Eski çağların zeki ve pek kabiliyetli kavimlerinden Fenikelilerin başlıca işleri ticaret ve hususiyle deniz ticareti idi. Bu sebeple başka millet ve memleketlerle en çok münasebette bulunan insanlar Fenikelilerdi. Fenikeliler yazıyı eski Mısırlılardan öğrenmişlerdi. Fakat öğrendikleri yazı yukarıda anlatılan resim yazısıydı. Hem çok karışık, hem de öğrenilmesi pek güç, yazılması daha da güç bir yazıydı. Hele ticaret işleri için hiç elverişli değildi. Fenikeliler zeki oldukları kadar pratik de olan insanlardı. Bu yazıyı kullanışlı bir hale getirmenin kolayını buldular. Buldukları çare pek basitti: alef, bêt, gamel gibi resimcikleri kelime olarak değil, harf yerine kullanmaktan ibaretti. Mısır resim - kelime yazılarından kendi dillerinin ihtiyacına göre aldıkları yirmi iki şekli harf gibi kullandılar; Alef A, Bêt B, Gamel G v.s. oldu. Ve böylece bugün kullandığımız harf yazısını ilk defa düşünüp tatbik eden Fenikeliler oldu. Yunanlılar yazıyı Fenikelilerden öğrendiler ve Fenike alfabesini bazı değişikliklerle kabullendiler. Alef Alfa bêt Beta Gamel Gamma oldu ve öteki harflerin adları da değişti.

Yunanlılardan Lâtinlere geçen alfabe, Lâtinlerden de bütün Batı Avrupa dillerine yayıldı. Ve nihayet Türkçemiz de Lâtin yazısı kullanan diller zümresine girdi.

Fenike dilinin bir kolundan Yunan alfabesi, ondan da Lâtin alfabesi türediği gibi diğer bir kolundan dolaşmak suretiyle de Arap alfabesi türemiştir. Batıda yayılan ve soldan sağa yazılan bir yazı ile, Doğuda yayılan ve sağdan sola yazılan ve ötekine hiç benzemiyen başka bir yazının aynı kökün iki ayrı kolundan doğmuş olmaları gerçekten şaşılacak bir haldir. Arap harflerini, dilleri Arapça olan bütün milletler ile İranlılar, Afganlılar, Pakistanlılar ve Afrikanın dilleri Arapça olmayan Müslüman kavimleri kullanmaktadırlar.

A. B.

EŞEK SÜTÜ

Ahmet, 12 yaşında bir çocuktu. Hayatını süt satmakla kazanıyordu. İyi süt sattığı için bütün mahalle ondan süt alırdı, kazandığı para ile annesine bakardı.

Fakat mahallell bir sabah sütçünün gelmediğini gördü. İçlerinden bazıları belki yarın gelir dediler. Günler geçti, sütçüden haber yok.

Bir sabah Zehra Hanım sütçünün mahalleden geçtiğini gördü ve hemen seslendi:

— Oğlum, neden süt getirmiyorsun, yoksa artık süt satmıyor musun?...

— Satmıyorum teyze, bizim eşek öldüğü için artık süt yok.

Zehra Hanım hemen parlayıverdi:

— Vay! demek sen bize eşek sütü satıyordun, yürü bakalım karakola!...

Ahmet afallamıştı. Şaşkın şaşkın karakola doğru yürüyordu. Yolda Rüştü Beye rastladılar. Rüştü Bey de aynı mahallede oturuyordu. Zehra Hanım meseleyi anlatınca, Rüştü Bey gülmemek için kendini zor tuttu.

— Hanım, çocuk eşek sütü satmıyor, süt Alibey Köyünden geliyordu, eşek ölünce süt de gelmez oldu, dedi.

JENNİFER TEYZENİN ANAHTARLARI

İşte sizlere güzel bir Doğan Kardeş romanı daha. Bir yaz tatilinde üç çocuğun başına gelen meraklı ve heyecanlı maceraları anlatan bu romanı da severek okuyacaksınız. Fiatı 250 kuruş.

★

Doğan Sigorta'nın Tahsil ve Çeyiz Sigortaları sizler için hazırlanmıştır... Bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa o kadar kârlıdır.

TAKSİ KANGURU

BAYAN Canıtez zengin değildi. Yavrularını yetiştirmek için çalışıp hayatını kazanması lâzımdı. Onları yuvada bırakarak her gün işe gidiyor, karnındaki keseye küçük hayvanları bindirip istedikleri yere götürüyordu. Boynuna «Taksi» diye bir levha asmıştı.

Bu iş Bayan Canıtez'e göre dürüst ve kazançlı bir meslekti. Ama arkadaşı Bayan Nazlı hiç de böyle düşünmüyordu. O çok tembel ve kendini beğenmiş bir kanguru idi. Bir gün Boa yılanı Bob'la yolda karşılaştı. Bob kocaman bir yılandı ama, alçak gönüllüydü. «Bana birazcık bal verin» diye ona buna yalvarıp dururdu.

Uzaktan Bayan Canıtez görününce Bayan Nazlı dedikoduya başladı:

— Bayan Canıtez'in maksadı kendini gösterip dikkati çekmek.

Boa yılanı başını daldan aşağı sarkıtarak:

— Sakın onu kıskanmıyasınız, Bayan Nazlı? dedi.

— Hıh! İnsan zengin olmasa bile çalışmadan yaşayabilir, meselâ yiyeceğinden kısar, lüks giyinmez.

Boa yılanı bunu kabul etmedi.

— Bayan Canıtez yalnız değil ki, dedi. Çocukları var. Onları iyi yetiştirmek istiyor.

Konuşmayı kestiler, çünkü Bayan Canıtez geliyordu. Kesesinde bir Sincap taşıyor, yorgun olduğu her halinden anlaşılıyordu. «Taksi» yazılı levhayı mavi bir kurdelâ ile boynuna asmıştı. Bayan Nazlı ile Bob'u görünce durup selâm verdi. Ve:

— Hava çok sıcak değil mi, diyerek mendili ile terini sildi.

Bob sesini çıkarmadı. Bayan Nazlı ters ters bakarak:

— Bu saçmalığa bir son ver, Canıtez, dedi. Boynundaki levhayı çıkar, evine, işinin başına dön.

— Geçim derdi, Nazlı kardeş. Hayat pahalı. Kocama yardım etmem lâzım. Birkaç saat böyle çalışıyorum. Sonra evde istirahat ediyorum.

— Bari çok kazanıyor musun? Zahmetine değiyor mu bu iş?

— Tabıf.

Bu sırada sincap söze karıştı:

— Benden ne isterseniz onu veririm Canıtez abla...

Bayan Canıtez gülerek:

— Çok küçük olduğunuz için sizden yarım ücret alacağım, dedi, merak etmeyin, çok tutmaz.

Bob sordu:

— Bu işten ne kadar kazanıyorsunuz?

— Evet, deminden beri onu konuşuyorduk. Bu sabah bir tavşanı derenin karşı tarafına geçirdim. Bana bir sürü havuç verdi. Çocuklar çok seviyorlar. Sonra bir tarla faresi taşıdım. O da ırmağın neresinde daha çok balık bulunduğunu söyledi. Kendisi de başkasından öğrenmiş. Bir de olta iğnesi hediye etti.

Bayan Nazlı:

— Bu pek az, diye güldü. Ben dünyada böyle ufak şeyler için çalışmam.

Bunları söyliyerek yanındakilere Allahaısmarladık bile demeden karşı tarafa geçmeğe hazırlandı. Tam bu sırada sincap geç kaldıklarını söylemiş ve Bayan Canıtez de yola koyulmuştu. İşte ne olduysa o zaman oldu. İki kanguru birbiriyle çarpıştı. Bayan Nazlı'nın da, Cenıtez'in de çok canı yanmıştı. Nazlı:

— Seni dâva edeceğim. Yayaların hayatını tehlikeye sokuyorsun, diye bağırdı.

★

Ertesi günü mahkemede

Bayan Nazlı kurumlu bir tavırla oturuyor, avukatının kazayı anlatmasını dinliyordu. Kürsüde gözlüğünün üzerinden bakan sert bir yargıç vardı. Bayan Canıtez karşı taraftaydı. Bir an önce dâvanın bitmesini istiyordu. O gün işinden kalmıştı. Ötekinin böyle bir endişesi olmadığı için dâvanın uzamasına aldırış etmiyordu.

Bayan Nazlı'nın avukatı konuşuyordu:

— Trafik kanununun 10 uncu maddesine göre, sokakta önce yayalar karşıdan karşıya geçer. Hiçbir taşıt...

— İtiraz ediyorum, diye Bayan Canıtez'in avukatı söze karıştı. Müvekkilim taşıt değildir. O da bir kangurudur ve yayadır.

Bayan Nazlı'nın avukatı:

— Bayan Canıtez yaya değildir, dedi. O taksi sayılır, bütün gün yolcu taşıyor.

Dinleyiciler arasından her kafadan bir ses çıkmaya başladı. Yargıç ortalığı yatıştırmak için elindeki tokmakla birkaç kere kürsüye vurdu. Sonra önünde duran kalın kitabı açtı.

— Kanunda taşıt için şunlar yazılı, dedi. Taşıt, her hangi bir arabadır. Tekerlekleri vardır.

Sonra gözlüğünün üzerinden bayan Canıtez'e baktı.

— Sizin tekerlekleriniz var mı Bayan Canıtez?

NASIL SEVMEM BU DÜNYAYI

Nasıl sevmem bu dünyayı
İnsan eli değmiş her yere
Evlere
Caddelere
Makinelere
Nasıl sevmem bu dünyayı
İnsan doğmuşum bir kere.

Orhon M. ARIBURNU

— Yok efendim. Dört bacağım, kuvvetli bir kuyruğum ve bir de kesem var.

Yargıç elindeki tokmağı kürsüye indirerek:

— Öyleyse sizin taşıt değil, yaya olduğunuza karar veriyorum, dedi.

Sonra Bayan Nazlı'ya dönerek sert bir şekilde:

— Yolcuların önemli işlerine engel olduğunuzdan size on gün hapis cezası veriyorum bayan, dedi. Arkadaşınızın kimseye zararı yok. Üstelik kendinden küçüklere yardım ediyor.

Bayan Nazlı kulaklarına kadar kızardı. Hapishaneye götürülürken Bayan Canıtez'in yanından geçiyordu.

— Seni götüreyim mi Bayan Nazlı? Bugün henüz işe başlamadım. Biliyorsun ki ben taksiyim, yalnız tekerleklerim yok.

Bayan Nazlı öfkesinden çatlıyacaktı.

S. Ö.

ŞİFRELİ MEKTUP

K?rd?ş?m,

Ç?b?k b?z? g?l. S?kl?mb?ç ?yn?m?k ?st?y?r?z. ?hm?d? g?t?r... S?l?ml?r...

Bunu, Ali, bir arkadaşına yazmıştı. Bakalım çözebilecek misiniz? Hadi biraz açıklıyalım. Ali mektubu yazarken sadece sessiz harfleri kullandı. Seslilerin yerine soru işareti koydu.

Halli: Kardeşim, çabuk bize gel. Saklambaç oynamak istiyoruz. Ahmedi de getir. Selâmlar.

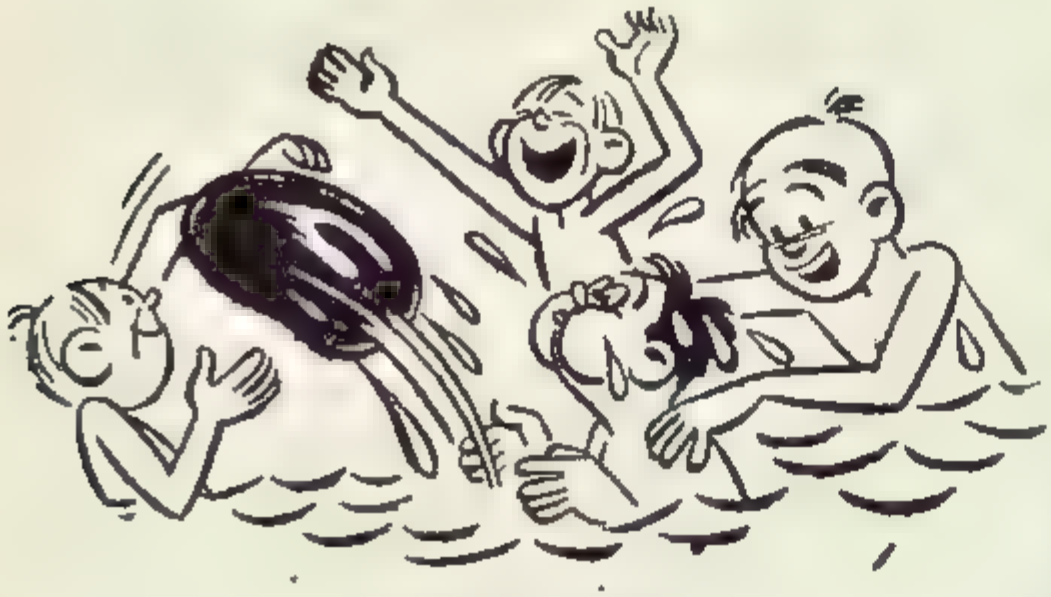

KAVUN OYUNU

Denize gittiğiniz zaman yanınızda bir de küçük kavun bulunursa bu oyunu oynayabilirsiniz. Oyuncular on metre aralıkla karşı karşıya dururlar. Kavun da tam ortadadır. Hangi taraf daha önce kavunu kaparsa oyunu o kazanır.

UÇAN DAİRE

Resme bakıp da sakın cam veya porselen tabakları atmaya kalkmayın. Bu güzel oyun küçük alüminyum veya plâstik kırılmaz tabaklarla oynanır. Hattâ, mukavvadan daireler kesseniz de olur. Bahçede bir saksının karşısına geçip, uçan dairenizi saksıya fırlatın bakalım. Kim daha çok vuracak... Tabii isterseniz o boş saksıyı meselâ Ay, yahut Venüs gezegeni v.s. diye düşünebilir, oralara hayali yolculuklar yapabilirsiniz.

GAZETE KARIŞTIRMA OYUNU

Elinize iki, üç gazete alın. İçinizden biri bunların sayfalarını karıştırsın, kimini başka tarihli bir gazeteye

geçirsin, kimini ters koysun, kiminin yerini değiştirsin. Sonra oyundaki çocuklar bu gazete sayfalarını tekrar sıraya koymaya çalışsınlar. Kim daha önce doğru olarak başarırsa oyunu o kazanır.

GİZLİ KELİMELER

Acaba bu oyunu biliyor musunuz? Çok eğlenceli bir oyundur:

Önce altı, yedi harfli bir kelime seçin. Harflerin her birini ayrı ayrı kâğıtlara yazın. Sonra bu kâğıtları odanın bazı yerlerine saklayın.

Saklama işi bitince arkadaşlarınızı çağırarak onlara şu kadar harfli bir kelimeyi sakladığınızı söyleyin. Bunun üzerine oyuncular odayı aramaya başlar ve buldukları harfleri birbirlerine söyliyerek, saklanan kelimeyi tahmin etmeye çalışır, en sonra da bulur çıkarırlar. Hangi ekip daha önce bulursa oyunu o kazanır.

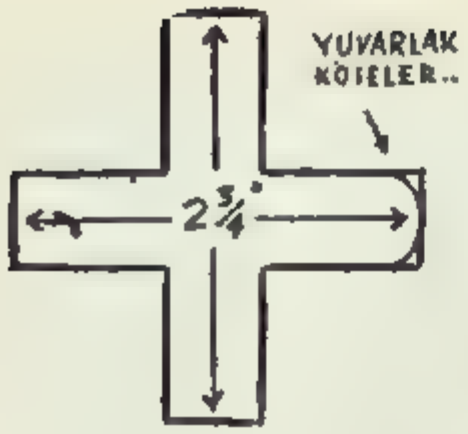

HELİKOPTER

Resimdeki şekli bir karton üzerine çizip kestikten sonra, uçlarını yuvarlaklaştırınız. Sonra tam ortasından sağ elinizin işaret parmağı üzerinde dengeye getirdikten sonra, sol elinizin işaret parmağiyle kanadlardan birine vurunuz.

KOLAY RESİM

Bu sayımızda sadece dairelerle yapılan kolay resim örnekleri veriyoruz. Dikkat ederseniz bütün resimlere biri büyük diğeri küçük ikişer daire ile başlanıyor. Sonra birkaç çizgi daha eklediniz mi, işte size hindi, (hem yandan, hem karşıdan görünüşü) sonra, anne, baba ve çocuklar... Haydi bakalım, alın elinize kalemi bir de siz deneyin...

Doğan Kardeş'i seviyorsan
ona abone ol, abone bul!

DÖNEN PARA

Evet, bir yirmi beş kuruş veya lirayı hiç dokunmadan parmaklarınızın ucunda çevirebilirsiniz. Bunun için iki toplu iğne alınız. Parayı iki tarafından (resimdeki gibi)

bu iğnelerle sıkıştırıp havaya kaldırın ve üfleyin. Fırıl fırıl döndüğünü göreceksiniz.

★

MEYVALARI KORUMAK İÇİN

Meyvaları çürümekten koruyan yeni bir ilâç keşfedildi. Yapılacak şey, sulu boya yapar gibi, bir fırçayla ve ilâcı korunacak meyvaya sürmek. Meselâ armut, elma, v.s. Üstelik hem yiyene zararsız, hem de pek güzel renkli bir şeymiş. İri meyvalar için diyecek yok ama, kiraz, dut gibi küçük meyvaları fırçayla boyamak her halde imkânsız bir şey olsa gerek.

DAVETSİZ MİSAFİR

GÜZEL bir Temmuz gecesiydi. Çiftlikte ineklerin boynundaki çıngırakların arada bir çıkardığı sesleri dinliyerek uyumaya çalışıyordum. Birden penceremin altında hızlı hızlı ayak sesleri duydum.

Şöyle bir dinledim. Ne olabilirdi bu? Bir küçük çocuk sesi miydi? Yoksa yabani bir hayvan mı gelmişti? Açık havada geçen bunca yıllık çiftçilik hayatımda hiçbir hayvanın bu şekilde inlediğini duymamıştım.

Hemen kalktım, feneri yakarak yavaşça dışarıya çıktım. Penceremin dibinde pek küçük bir geyik yavrusu vardı. Köpeğim Bozo ile üç kedi yavrusu etrafını çevirmiş hayvanı seyrediyorlardı. Zavallı yavru pek korkmuştu. Güzel, iri gözleri faltaşı gibi açılmış, kocaman kulakları dikilmişti. Yaklaştım, elimi uzatarak:

— Neyin var bakalım? dedim. Başına bir şey mi geldi?

Kulaklarını, küçük birer kanad gibi kıpırdattı, kocaman diliyle elimi yalamaya başladı. Sonra yeniden o acayip sesiyle inledi. Bir müddet onunla böylece konuştuktan sonra olduğu yerde bırakarak yukarı kata çıktım. Herhalde annesi çağırdığı zaman kalkıp gidecekti.

Fakat aradan bir saat geçtiği halde yine inleyip durduğunu görünce, çaresiz sırtıma bir battaniye alıp avluya çıktım. Niyetim dışarıda yatarak ona arkadaşlık etmekti.

Fakat daha ben yatar yatmaz hemen sıçrayıp yanıma geldi, başiyle battaniyeyi araladı, sırtıma sokulup yattı.

Şafakla beraber uyandık. Yavrucuk çoktan kalkmış, saçımı başımı koklayıp duruyordu. «Herhalde annesi bir kazaya uğramış olmalı... Belki de avlamışlardır,» diye düşündüm.

Kalkıp bahçede dolaşmaya başladım. Yaramaz, küçücük kuyruğunu sallıyarak durmadan etrafımda dönüp duruyordu. Şimdiye kadar birçok buzağı, kuzu ve oğlakla arkadaşlık etmiştim, hiçbiri bana bu küçücük yavru kadar candan yakınlık göstermemişti. Anlaşılan bu sevimli davetsiz misafir iyiden iyiye bize yerleşmek niyetindeydi.

İlk iş olarak ona bir isim buldum: Bambi. Sonra sıra karnını doyurmaya geldi. Kedi yavrularının yiyeceğini sılıp süpürdükten sonra ona süt de verdim. O günden sonra iki yıl yanımızda kaldı ve sık sık bizi şaşkınlıklara düşüren marifetler yaptı.

Bir defasında, bir yaz günü, kardeşimle beraber derede yıkanıyorduk. Bambi ağaçların gölgesine uzanmış bizi seyrediyordu. Kardeşim

birden:

—Şuraya bak! Bambi'nin ağzından köpükler çıkıyor, diye heyecanla bağırdı.

Deli gibi koştum. Gerçekten dudaklarının ucunda köpükler vardı. Yanına varınca işin içyüzünü anlamakta gecikmedim. Hayvanın nefesi lâvanta kokuyordu ve elbiselerimizin yanındaki yepyeni bir kalıp sabun yoktu. Herhalde yaramaz, sabunu yutmuş olmalıydı. Durumu anlayınca rahatladım.

En çok sevdiği oyunlardan biri de bahçede durup bir sıçrayışta açık pencereden içeri dalmaktı. Bu marifete beş aylıkken başladı. İçeri girer girmez hemen döner, tekrar dışarıya atlardı. Eğer pencere kapalı olursa, o zaman kapıya gelir, beni çağırırdı.

Bambi çiftlikten uzaklaştığı zaman, Bozo hemen onu aramaya çıkardı. Ama hayvan altı ayı geçtikten sonra artık yakalamak imkânsız oldu. Bambi dolaşır dolaşır, güle oynaya çiftliğe döner, zavallı Bozo ise neden sonra dili bir karış sarkmış, bitkin bir halde çıkagelirdi.

Yalnız bizim güzel Bambinin bir kusuru vardı. Tüfekten korkmasını bir türlü öğrenememişti.

Bir gün, kardeşim onu, kırlarda üç, dört tane avcının arasında görmez mi? Allahtan burada da şansı yardım etmişti. Çünkü avcılardan biri onu göstererek serbest yaşayan hayvanlar hakkında bilgi veriyormuş. Yoksa zavallıyı pekâlâ oracıkta vurabilirlerdi.

Bir başka sefer, deli gibi koşarak eve geldi, kapıyı açar açmaz da içeri girdi. Arkasından da bir avcı... Adamcağız nefes nefese:

— Bu hayvan beni mahvetti, dedi. İki saattir kovalıyorum. En sonunda buraya geldi.

Zavallı avcı böyle söylerken, ağzı bir karış açık kalıverdi. Çünkü Bambi içerde kanapeye uzanmış dinleniyordu.

Sevgili Bambi, bundan sonra da birçok defalar avcıların elinden kurtuldu. Ama eninde sonunda avlanacaktı. Onun için bir gün yakalıyarak hayvanat bahçesine götürdüm. Şimdi orada mesut yaşıyor. Her şehre inişimde onu görmeye gidiyorum. Beni görünce nasıl seviniyor bilemezsiniz.

********** KİTAP KÖŞESİ **********

YEŞİL MÜHÜRLÜ MEKTUP

BİR romanı, masalı yahut hikâyeyi okurken kendinizi olayın kahramanlarından biri yerine koyun, bakın ne kadar heyecanlanacaksınız. Hattâ kendinizi bir piyeste, sinemada o rol verilmiş artist olarak düşünün. Rolünüzde neler giymeniz, nasıl konuşmanız gerektiğini bulup ona göre davranın.

Bu dediklerimizi hatırınızdan çıkarmadan Doğan Kardeş yayınlarından olan YEŞİL MÜHÜRLÜ MEKTUP'u alın. O romanda iki kardeş var, erkeği Jean, kız olanı Sylvie. Kız veya erkek olduğunuza göre birisinin siz olduğunuzu düşünün. Bütün ders yılı çalıştınız, yoruldunuz, okullar tatil olunca da karnenizi alıp eve geldiniz. Sınıfınızı pekiyi derece ile geçtiğinizi gören büyükleriniz, çalışmanızın karşılığı olarak, yurdu otobüsle dolaşmanıza izin verdiler. Güzel güzel dolaşırken bir kazada Max'a raslayınca işler karışacak; başınıza türlü işler gelecektir.

Max'ı tanırsınız, hani avukatın oğlu olan okul arkadaşınız. Babası ona, başkalarının eline geçmesinden korktuğu, çok kıymetli bir mektup vermişti. Adamcağız, bu değerde bir mektubu çocuğun götüreceği, kimsenin aklına gelmez sanıyordu. Halbuki işler tamamen aksine çıktı, birkaç kişi Max'ın peşine takıldı. Kurtulmak için bütün çabası boşa giden arkadaşınız tam yakalanacağı sırada size raslayınca başından geçenleri anlattı. Ben olsaydım ona yardım ederdim. Tabii siz de öyle yaptınız, bütün tehlikelere, korkulara beraber atıldınız. Hattâ çok defa korkulu anlar geçirdiniz.

«Ah, keşke bu işe karışmasaydım. İyi ki karışmışım; yoksa çocuğa yazık olacaktı.» diye defalarca fikir değiştireceğiniz bu heyecanlı, sürükleyici kitabı elinizden bırakamıyacaksınız. Yeter ki, başlayın, başlamanızla bitirmeniz bir olacak.

★

N. Tanı'den Nihal Yalaza Taluy'un temiz bir Türkçe ile dilimize çevirdiği bu kitabı muhakkak okuyun. Evvelce okuduysanız bir de benim dediğim gibi yaparak okuyun, yani erkekseniz Jean, kızsanız Sylvie siz olup, olayların arasına karışın. Böyle yapınca kitabın büsbütün ilgi çekici olduğunu göreceksiniz.

Kitapçı Amca

HIÇKIRIK İLÂCI

Hık! Aman, nedir başıma gelenler?

HIK

Zavallıcığı hıçkırık tutmuş!

Geçmiş olsun. Bir daha oburluk etme olur mu?

Ne dedin? Hık. Bütün gün... Hık, hıçkırmaktan bir şey yiyemedim.

Geçmezse açlıktan öleceğim.

HIK

Dur bir çare bulayım, nefesini tut.

Yaptım ama... Hık, geçmedi.

Hım! Öyleyse seni tahta ile iyileştireyim.

Tahta ile mi? O nasıl şey?

Gözlerini kapa, kıpırdama.

★ Her kitap bir köprüdür, insanı iyiye, güzele götürür ★

Hazır mısın Cingöz?

Hık, evet.

PAAT!

Az kalsın beynimi dağıtacaktın. Tahtayı niye kafama indirdin?

Söyledim ya, tahtayla seni iyileştirdim.

Ne! Seni şeytan seni. Şimdi...

Dur, hıçkırman geçti değil mi?

Sahi, geçti.

Ben sana demedim miydim?

Hah, hah! Kanarya eti nefistir.

Hık! Eyvah!

Karnım çok aç.

Ne oldu?

Senin hıçkırman... Hık, bana geçti galiba.

Şimdi onu yersem hıçkırık yine bana geçecek.

Hık!

Gel buraya Cingöz, seni kese kâğıdıyla çabucak iyileştireceğim.

Kese kâğıdıyla mı, o da nesi?

★ Doğan Kardeş'i seviyorsan ona abone ol ★

Çok kolay, önce seni bu kese kâğıdına koyacağım

Hık!

Sonra böyle şişireceğim.

PFFFFF!

HIK

?

Oldu bitti.

DAN!

Hıckırığın geçti mi?

Hık! Çok uğraştınız ama... Hık, geçmedi.

Öyleyse başka bir şey yapmalı! Bir yol buldum, ama Kanaryanın aklı başından gidecek.

Az sonra

Seni şuna bindireyim. Bak hıçkırığın nasıl geçecek.

Ah yapma, hık!

LUNA PARK

DEHŞET TRENİ

İşte gidiyoruz.

Oh, korkuyorum, hık!

Sıkı tutun.

Hık,

VIJJJJ...

Açlıktan ölüyorum. Sabrım kalmadı.

Geçti mi?

Hayır. Hık! Ama çok eğleniyorum, hık!

İster geçsin, ister geçmesin, artık yiyeceğim onu.

Eyvah!

BAŞINIZA DİKKAT

OOF!

VEJJJ

VAAY!

ZOOM

CUCM

SLAAP!

Teşekkürler. Tam beni yiyeceğin zaman hıçkırığım kesildi.

Gıg, gık, hık!

Hıçkırık yine sana geçti.

Hık, evet çok su yuttum da, hık!

Ve böylece.

Seni yine tahtayla iyileştireyim mi?

Teşekkür ederim, istemem. Bu sefer hıçkırığım geçince gözümü dört açacağım.

HIK

SON

Küçük Artist

TÜRK Film Festivalinde yılın en güzel filmlerinden biri olarak mükâfatlandırılan «Bu Vatanın Çocukları» filminin baş rolünü kim oynamıştır, biliyor musunuz? Atillâ Engin adında küçük bir Doğan Kardeş okuyucusu.

Atillâ kardeş, bundan önce de birkaç filmde ufak tefek roller almış. Onun büyük rollerde de muvaffak olacağını anlayan Rejisör Atıf Yılmaz, bu yıl «Bu Vatanın Çocukları» nı çevirirken Atillâ'ya baş rolü vermiş. O da rejisörün yüzünü kara çıkartmamış. İstiklâl Savaşımızda, kurtarıcımız Mustafa Kemal'e gizli bir yazı götüren bir köy çocuğunun başından geçen heyecanlı maceraları anlatan bu filmde Atillâ çok büyük başarı gösteriyor ve alkış topluyor.

Taksim İlkokulunda okuyan 12 yaşındaki bu küçük artist, eğer çok çalışır ve çok okursa, ilerde memleketimizin en iyi film sanatçılarından biri olabilir.

Bu sayfadaki resimlerde Atillâ kardeşi «Bu Vatanın Çocukları» nın bazı sahnelerinde görüyorsunuz. Bu filmde köylü kızı rolünü Nesrin Gökkaya oynamıştır.

★ ★ ★ ★ ★ ★ BİR ÇİN HİKÂYESİ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Yıldızların Çocuğu

HAN-Sin bizim gibi rasgele bir gecede doğmamıştı. O gece gökyüzündeki yıldızlara bakan müneccimlerin yüzleri korkudan sapsarı olmuş, elleri kaskatı kesilmişti. Yıldızlar kayıyor, durmadan yeryüzüne düşüyordu. İnsanlar:

— Eyvah, mahvolacağız, gökten üstümüze felâket yağıyor, diye bağırıp çağırıyor, ağlıyor, dualar ediyor, yıldızlar düşmesin diye havaya fişekler atıyorlardı.

Yalnız gökyüzünde tek bir parlak yıldız yükseliyordu. Bu, müneccimlerin gözünden kaçmadı.

— Düşen yıldızlar, çok yakında büyük adamların öleceğine işarettir, dediler. Durmadan yükselen şu yıldız ise bu gece doğacak büyük bir insana aittir.

★

Müneccimbaşı sabırsızlıkla Han-Sin'in büyümesini bekliyordu. Onun da doğduğu gecedeki parlak yıldız gibi yükseleceğine, iyi işler yapacağına inanıyordu. Fakat Han-Sin küçüklüğünde diğer çocuklardan farklı değildi. En sonunda müneccimlerin düşündükleri doğru çıktı.

Bir gün yağmur yağıyordu. Köylüler kapalı yerlere sığındılar. Yalnız Han-Sin yağmurun altında duruyordu. Köylüler ona bakıp gülmeğe, müneccimlerle alay etmeğe başladılar.

— Şu büyük adama bakın, yağmurdan kaçmasını bile beceremiyor. Hah, hah, hah. Ne akıllı şey!...

Yaşlı bir müneccim:

— Aptallar, dedi. O yıldızların çocuğu. Orada köprü yapıyor. Gelin de görün.

Sular bütün sokağı kaplamış, yalnız ortada küçük bir tümsek kalmıştı. Bu adacığa birçok karınca sığınmıştı. Sular kabardıkça toprak parçası daralıyor, karıncaları sel alıp götürüyordu. Han-Sin bu adacıktan karşıdaki evin önüne doğru çamurdan bir köprü yaptı. Karıncalar

buradan geçerek boğulmaktan kurtuldular.

Müneccimbaşı:

— Gördünüz mü, dedi, yıldızların çocuğu karıncalarla arkadaş oldu. Onlar bir gün Han-Sin'in büyük adam olmasına yardım edecek.

Biraz daha büyüyünce müneccimler, komşu ülkenin kıralına bir mektup yazarak: «Bu kabiliyetli çocuğu himaye edin» dediler. Kıral: «Sana ne iş vereyim?» diye sordu. Han-Sin: «Beni ordunuza alın!» dedi. Kıral bir kahkaha atarak;

— Sen daha çok küçüksün, diye cevap verdi. Benim askerlerim dev gibi. Hepsi de çok kuvvetli, ama mademki sen istiyorsun, öyle ise bir deneyelim. Kılıcımı al ve birkaç dakika havada tut bakalım.

Kılıç çok ağırdı, çocuk eline alır almaz düşürdü. Az kalsın kıralın ayağına raslıyacaktı.

Kıral öfkeli bir sesle:

— Bir daha gözüme görünme, diye bağırdı.

Zavallı çocuk neye uğradığını şaşırdı ve koşarak saraydan çıktı.

O gittikten sonra başvezir olanları haber aldı. Hemen kıralın yanına giderek:

— Emir veriniz de askerlerimiz o çocuğu öldürsünler, dedi. Sağ kalırsa belki bir gün sizden öç almağa, tahtınızı ele geçirmeğe çalışır.

Kıral başveziri haklı buldu ve askerlerini Han-Sin'in peşinden yolladı.

Han-Sin askerleri uzaktan görünce onların elinden nasıl kurtulacağını düşünmeğe başladı Kaçsa bir faydası olmıyacaktı. Askerler kendisini çabucak yakalarlardı. Bütün aklını kullanmalıydı.

Uzun bir sopa bulup ucuna ip bağladı. Böylece olta gibi bir şey yaptı. Yakında bir su birikintisi vardı. İpi eline alarak değneğin ucunu suya soktu. Askerler yanına gelince ağlama taklidi yapmağa başladı. Niçin ağladığını sordukları zaman:

— Karnım aç, ama balık

tutamıyorum, dedi.

Onun sopayla bir çukurda balık tutmak istemesine askerler kahkahalarla güldüler.

— Biz herhalde bu küçücük aptal çocuğu öldürmek için gönderilmedik. Aradığımız adam daha uzaklara kaçmış olmalı, diyerek atlarını sürüp uzaklaştılar.

Askerler saraya dönünce kıral öfkesinden küplere bindi.

— O hainin yalanlarına inandınız, onunla başa çıkamadınız ha... diye bağırdı. Ben kendim gidip onun hakkından gelirim.

Han-Sin uzaktan gelen atlıları görünce niçin geri döndüklerini anlamakta gecikmedi. Yolun kenarında bir karpuz tarlası vardı. Karpuzların hepsi büyük ve olgundu. Yere oturdu ve ağlamağa başladı. Kıral yanına gelip niçin ağladığını sordu. Han-Sin:

— Karnım aç, diye cevap verdi.

— Peki neden karpuz yemiyorsun?

—Canım istiyor ama, bıçak yok ki keseyim.

Dünyanın en aptal insaniyle karşılaştığından artık kıralın şüphesi kalmamıştı.

— Demek ki bıçağın yok diye açlıktan öleceksin. Vah zavallı! Bir taşa vurup parçalamak da gelmiyor mu aklına?

Sonra kendi kendine düşündü:

— Bu aptalın bana ne zararı dokunacak. Bırakayım gitsin.

Askerlerine emir verdi. Kılıçlariyle birkaç karpuz kesip geri döndüler.

Han-Sin karpuzları yerken için için gülüyordu.

Bir daha tavsiye mektubu götürerek başına iş açmadı. Kendi ülkesindeki askerlerin yanına gidip onlarla arkadaş oldu, aralarına katıldı, yalnız ufak olduğu için askere yazılamamıştı. Zamanla kendini gösterdi. Ordudaki her askerin ismini, yaşını, nereli olduğunu, iyi ve kötü huylarını, kime güvenmek, kime güvenmemek gerektiğini öğrendi. Bunların hiçbirini unutmadı.

Bir yangında asker kayıtları yandı. Han-Sin'in yardımiyle defterler yeniden kolayca yazıldı. Askerler hakkında bütün bildiklerini anlattığı için kayıtlar eskisinden daha iyi oldu. Bu mucize, kıralın kulağına kadar gitti ve Han-Sin'i general yaptı.

Vaktiyle onu ordusuna almak istemeyen kıral, Han-Sin'in ülkesine harb açtı. Üç koldan her tarafı yakıp yıkarak ilerledi. General Han-Sin askerleriyle bu üç koldan birini durduracaktı. Düşman yüksek bir geçidi tutarak pusu kurmuştu. Han-Sin'in ordusu için geçecek başka bir yer yoktu. Dağın diğer tarafları tırmanılamıyacak kadar sarp kayalıktı.

Han-Sin askerlerine ceketlerini çuval gibi dikerek içine taş, toprak doldurmalarını emretti. Bunları merdiven gibi kayalığın önüne yığdılar. Han-Sin başta, a-

HARMANDA...

Temmuz günlerinin akşam üstlerinde
Ovalardan doğru bir serinlik gelir.
Ben şimdi bir çiftçiyim,
Oturup yaslanırım toprağıma,
Yavaş yavaş kurur terim,
Karşımda harmanlarım yığılı,
Açık bağrımda günün huzuru,
Kavruk yüzümle gülümserim.

Siz de duyar mısınız bu zevki?
Dağların gölgesi bu tarafa düşünce,
Sanırım, yalnız, çalışanlara vergi
Temmuz akşamlarının şiiri.

Talip APAYDIN

damları arkada, buradan kolayca dağa çıktılar. Düşmanı arkadan pusuya düşürüp esir ettiler.

Bunu haber alan ikinci düşman ordusu bir nehrin gerisine çekildi. Korkularından köprüleri yakıp yıkarak sandalları batırdılar. Böylece kendilerini emniyette sanıyorlardı. Nöbetçilerle beraber bütün askerler içki içip sarhoş oldular. Han - Sin, adamlarına mızraklarının ucundaki demirleri çıkarmalarını emretti. Bambu mızrak saplarını birbirine bağlıyarak bir sal yaptılar, nehri geçtiler ve düşmanı bozguna uğrattılar.

Üçüncü ordu çok kuvvetliydi, yenmeğe imkân yoktu. Yeni bir harb hilesi bulmak gerekiyordu. Han-Sin binlerce korkuluk yaptırdı. Bir asker, bir korkuluk, yine bir asker, bir korkuluk koyarak ordusunu hazırladı. Böylece görünüşte adamlarının sayısı iki misline çıkmıştı. Büyük ordusuyla uzaktan düşmana görünerek teslim olmaları için haber yolladı.

Düşman generali uzun uzun düşünüyordu. Han-Sin' in sabrı kalmadı. Oturup bir mektup daha yazdı. O sırada sert bir rüzgâr esti. Masasındaki kâğıtlar havaya, çok yükseklere uçtu. Kâğıtların üstündeki küçük altın kalem de düşman ordusunun bulunduğu yere doğru sürüklendi.

Bunu gören Han-Sin'in aklına şaşılacak bir şey geldi. Küçük bir kâğıt, kalemi taşırsa, daha büyüğü niçin kalemin sahibini taşımasın? Hem de kalemin sahibi Han-Sin gibi hafif olursa. Çocuk hemen mızrakların bambu saplarını bir çerçeve şeklinde bağladı. İçine kat kat kalın kâğıt gerdi. Düşmanın göremiyeceği bir yerde havaya salıverdi. Çok sağlamdı ve kolayca uçuyordu.

İşte Han-Sin ilk uçurtmayı böyle yaptı.

Çok karanlık bir geceydi. Rüzgâr şiddetle esiyordu. Düşman ordusunun üstünde havada ne olduğu anlaşılmayan bir cisim vardı. Acaba bu bir canavar mıydı? Bütün gözler gökyüzüne çevrildi. İki tane kıpkırmızı, hain bakışlı gözden başka bir şey görülmüyordu. Canavar konuşmağa başladı:

— Memleketinize dönün. Savaşı kaybettiniz.

Düşman korkuyla titredi. Sesin Han-Sin'den geldiğini, kuş sandıkları acayip cismin de uçurtma olduğunu, nereden bilsinler?

Kıral boş yere askerlerini durdurmaya çalıştı. Yalnız sayısı birkaç yüzü bulan en sadık adamları kaldı. Kaçan askerlerin silâhlarını da alarak bir ölüm kalım savaşına hazırlandılar.

Han-Sin hiçbir çarpışma olmadan onları uzaklaştırmak istiyordu. Düşman ordusunun yanındaki bir tepeye tırmandı. Elindeki çanakta bal vardı. Kalın bir fırçayı bala batırarak düz bir kayanın üstüne yazılar yazdı. Karıncalar bala üşüştü. Nihayet eski kurtarıcılarının yardımına gelmişlerdi.

Kıral, karıncaların meydana getirdiği şu yazıyı hayretle okudu: «Savaşı kaybettiniz.»

Askerleri de yazıyı gördü.

— Karınca hayvanların en akıllısıdır. Artık ümit kalmadı, yurdumuza dönelim, dediler.

İşte Han-Sin böylece üç orduyu birden yendi. Memleketin kıralı yaşlanmıştı. Tahtı ona bıraktı. Han-Sin iyi bir kıral olarak yıllarca hüküm sürdü.

Bugün onun akıllıca işleri unutulmuştur. Yalnız Çinliler uçurtmayı yapan ilk insan diye ismini hatırlarlar.

Çeviren: Semra ÖZİN

YAZI MAKİNESİNİN HİKÂYESİ

YALÇIN içeri koşup kapıyı kapadı.

Babası evden çıkarken:

— İstersen çalışma odama git de son yazımı oku, demişti.

Yalçın'ın babası hemen her gün, gazetelere, dergilere makaleler yazardı. Yalçın da babasının oğlu değil mi?.. okumaya bayılır mı, bayılır. Babası makalelerini bitirir bitirmez hemen koşar. Babasının ilk okuyucusu Yalçın'dır.

İşte o gün de babası sokağa çıkarken «Git de yazımı oku» deyince, çocuk sevine sevine içeri koşmuştu. Fakat yazı makinesine takılı kâğıdı görünce şaşırdı. Çünkü babası daha ancak birkaç satır yazmıştı. Onlar da bilmece gibi şeylerdi. Etrafta başka kâğıt falan da yoktu. Kâğıda göz gezdirdi. Şunlar yazılıydı:

«İcadı yüz yıl süren makine hangisidir?»

«Birçok icatlar bir kişinin eseridir. Halbuki icadında en az altı, yedi kişinin emeği olan bir makine vardır. Hangi makinedir bu?» «İlk yazı makinesi kullanan büyük yazar kimdir?»

Yalçın bunları okuduktan sonra etrafa bakındı, başka bir kâğıt yoktu. Fakat bu bilmeceler pek ilgi çekiciydi. Düşündü, düşündü bunların hiçbirini de bilmiyordu. Fakat üçüncü bilmece bir bakıma ilk ikisinin cevabını veriyor gibiydi. Herhalde babasının bahsettiği makine yazı makinesi olacaktı.

Çocuk akşamı zor etti Babası gelir gelmez de:

— Aşkolsun size baba, diye karşıladı. Beni akşama kadar merakta bıraktınız. Bilmecelerdeki makine yazı makinesi değil mi?

— Aferin Yalçın, iyi bilmişsin.

— Bildiğim bir şey yok, üçüncü bilmeceden o sonucu çıkardım.

— O halde iyi düşündüğün için bir aferin daha.

— Peki o yazdıklarınız gerçek mi?

— Elbette. İcadı yüz yıl süren, yüz yıl içinde muhtelif kimseler tarafından icad edilmeye çalışılan makine, yazı makinesidir. Yazı makinesini bir kişi değil birçok kimseler icad etmiştir. Bunlar pek ilgi çekici noktalar olduğundan yazıma bilmeceyle başladım.

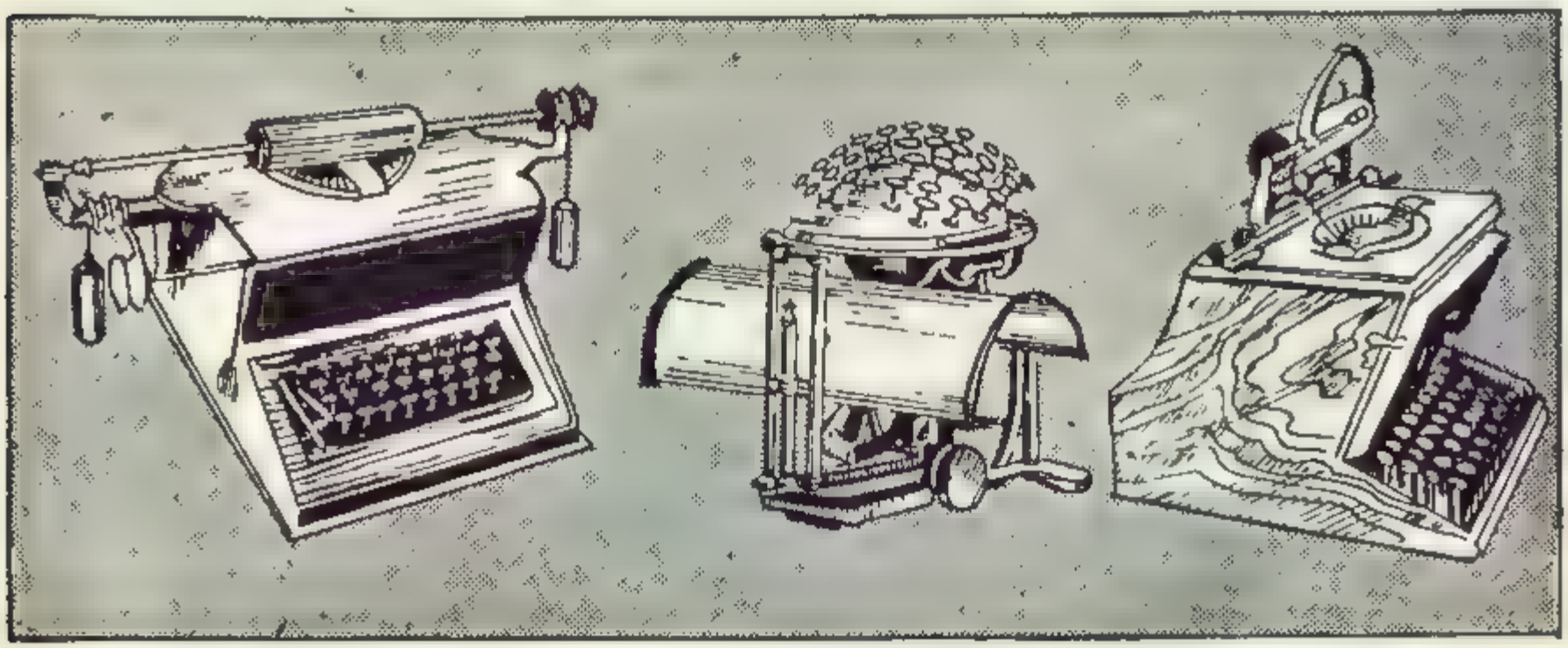

Bugün artık tarihe karışmış yazı makinelerinden birkaçı. Sağda ve solda 1868 yılında Amerikada imal edilen iki çeşit makineyi görüyorsunuz. Ortadakini ise 1867 yılında M. Hansen adında bir NORVEÇLİ yapmıştır. Bu tuhaf makineye «Yazı Topu» deniyordu.

— İlk icad edildiği zaman yazı makinelerinde herhalde şimdiki kadar hızlı yazılamazdı, değil mi?

— Şimdikiler kadar hızlı yazamazdı, tabiî. Ama asıl önemli olan nokta şudur: yazı makinaları çıkıp yayılmadan önce, yani elli altmış yıl önceleri, devlet dairelerinde, iş bürolarında yazılar elle yazılırdı. İlkin müsvedde yapılır, sonra bu müsvedde, yazıları güzel olan beyazcı memurlar tarafından «temize çekilirdi». Beyazcıların en iyileri dakikada ancak 15, 20 kelime yazabilirlerdi. Bu yüzden kalem işleri çok uzun sürerdi. Bugün makine ile, iyi bir memur dakikada 100 kelime yazabilir. Aradaki farkı düşününce yazı makinesinin bürolarda nasıl bir inkılâp yapmış olduğunu hemen anlarız.

— Daktilo makinesi hangi yılda icad edilmiş acaba, daha doğrusu icad edilmeye başlanmış?

— İyi söyledin. Yaptığım araştırmalara göre önce 1714 yılında, Henry Mill adında bir İngiliz bir makine yardımıyla kâğıt üzerine harfleri basan bir makineyi ilk defa yapmış. O zaman bu daha ziyade körlere faydalı olmak için düşünülüyordu. XIX. yüzyılın başlarında ise böyle bir makinenin pekâlâ görenlerin de işine yarıyacağı anlaşıldı. 1829 yılında William Burth adındaki bir Amerikalı «tipograf» adını verdiği bir yazı makinesi meydana getirdi. Bunu takibeden beş on yıl içinde, Fransız Xavier Progin ile Amerikalı Thurber makineyi geliştirmeye çalıştılar.

— Bütün bu makinelerin esası şimdikiler gibi miydi?

— Pek öyle sayılamaz. Bir defa o makinelerde kâğıdın takıldığı yer oynamıyor, aksine klâvye dediğimiz harfler yer değiştiriyordu. Bunu ilk defa 1850 yıllarında İtalyan Giovanni Ravizza değiştirdi. Onun icad ettiği makinede harfler yer değiştirmiyor, fakat şaryo dediğimiz, kâğıdın takıldığı yer, şimdiki makinelerde olduğu gibi hareket ediyordu. Yalnız o makinenin de bir kusuru vardı. Yazıların kâğıda çıktığı kısım makinenin alt tarafından rasladığından görünmüyor, insan ne yazdığını merak edince, her defasında şaryoyu çıkarması gerekiyordu. Ravizzi uzun çalışmalardan sonra bu mahzuru da ortadan kaldırdı. İlk defa 1867 yılında Remington fabrikaları yazı makinesi imal etmeye başladı.

— Durun babacığım bir de üçüncü bilmeceniz vardı. İlk yazı makinelerinden kullanan en büyük yazarlardan biri kimdir?

— Amerikalı Mark Twain. Biliyorsun mizah yazarıdır.

— Biliyorum, bazı hikâyelerini okudum.

— Her şeye rağmen 1883 yılına kadar makineyi kullananlar ne yazdıklarını görmüyorlardı. Ancak 1883 yılında bir dereceye kadar şimdikilerin tekniğine yaklaşan makineler yapılmaya başlandı. 1900 yılından sonra da bürolarda kullanıldı. Aaa, bir bilmece daha.

— Bilmece mi ?

— Evet, yukarıdaki üç bilmeceye bir tane daha ilâve ediyorum. Dinle bak: «Kadının büro hayatına atılmasının en büyük sebebi nedir?»

— Herhalde yazı makinesi değil.

— Elbette yazı makinesi. İcad edildiğinden beri yazı makinesi kullanmakta kadınlardan daima faydalanıldı. Bu sayede kadınlar bürolarda çalışmaya başladı. Halbuki o tarihlere kadar kadın yalnız ev işleriyle uğraşır, bürolarda çalışması kimsenin aklına gelmezdi. Yazı makinesi yayıldıkça, evinden dışarıda çalışıp da hayatını kazanan kadınların sayısı arttı. Demek oluyor ki, yazı makinesi, yalnız büro çalışmalarında değil, dolayısı ile, cemiyet hayatında

BÜYÜK TAVŞANLA KÜÇÜK TAVŞAN

Bir büyük tavşanla bir küçük tavşan varmış. Büyük tavşanın kulakları büyük, küçük tavşanın kulakları ise küçükmüş. Lâhanaların arasına oturmuşlar. Büyük tavşan büyük bir lâhanayı, küçük tavşan ise minimini bir lâhanayı yemeğe koyulmuş. Derken avcı gelmiş, «bam, bum, bom,» diye ateş etmiş. Büyük tavşan, «tıp tıp tıp» diye, küçük tavşan da «tıpış, tıpış, tıpış» diye kaçmış... Taa evlerine kadar. Anneleri büyük tavşanı büyük kulağından, küçük tavşanı da küçük kulağından yakalamış, ikisi de ağlamağa başlamışlar. Büyük tavşanın gözyaşları kocaman, küçük tavşanın gözyaşları ise mini minicik, göze görünmiyecek kadarmış. Anneleri demiş ki: «Artık ağlamayın. Şimdi büyük tavşana büyük bir sargı, küçük tavşana da küçük bir sargı sararım. Sonra büyük tavşanı büyük yatağa, küçük tavşanı da küçük yatağa yatırırım.»

Tavşanlar da yataklarına yatıp uykuya dalmışlar... Tıpkı uslu, cici çocuklar gibi!...

da kadınlara yeni bir meslek açmakla, pek önemli bir inkılâp yapmış olmaktadır.

— Tabiî birçok fabrikalar kuruldu.

— Elbette bugün büyük memleketlerde birçok yazı ve hesap makinesi fabrikaları vardır.

— Sahi hesap makineleri var.

— Evet, hem de çeşitli, çeşitli. Hesap makinelerinin hem elle, hem elektrikle çalışan çeşitleri vardır. Bugün hesap makineleri de, yazı makinesi kadar çok kullanılır hale gelmiştir.

— Kimbilir daha neler icad edilecek değil mi?

— Elbette, bundan yüz yıl önce yaşıyan biri şimdiki yazı ve hesap makinelerini görse muhakkak ki şaşardı.

— Bundan sonra da herhalde daha gelişmişleri yapılır.

— Elbette. Hattâ düşünülüyor bile. Bak nasıl: Özel bir makine yapılacak. Bu makine ses dalgalarını elektrik akımı haline getirecek, daha doğrusu ses dalgalarıyla bir elektrik akımına tesir edecek. Telefondaki gibi... Bu elektrik özel bir makinenin çalışmasını sağlıyacak. Yani biz burada konuşurken makine ne konuştuğumuzu kendi kendine yazacak.

— Olur şey değil. Yapabilirler mi acaba?

— O ne demek? Meramın elinden ne kurtulur. Şunu bil ki yavrucuğum çalışan insanın, sebat eden insanın elinden hiçbir şey kurtulmaz. Zaten bu dediğim makinenin tecrübeleri yapılıyor. Onun da tamamlanıp gelişmesi herhalde pek uzun sürmez.

Yalçın bir şaka yapmayı düşündü:

— O halde ben yazı makinesi kullanmayı hiç öğrenmiyeyim. Nasıl olsa ben büyüyünceye kadar kendi kendine çalışanlar çıkacak.

Orhan Ş. YÜKSEL

WALT DİSNEY'S TABİATTA NELER OLUYOR

KÂĞIT EVLER

Yabani arılar kuru dalları kemirirler. Kopardıkları odun parçalarını çiğneye çiğneye kâğıt gibi bir madde meydana getirirler. Bununla yuvalarındaki petekleri yaparlar. Bir daldan aşağıya sarkan peteklere «Kâğıt evler» demek yerinde olur. Bu «kâğıt evler» kötü havalara karşı çok dayanıklıdır.

Derin sularda yaşıyan bu balığın başındaki oltaya bakın. Ucu ışıklıdır. Işığa yaklaştı mı «meraklı» balıkları hemen kapıp yutar. Güzel bir tuzak değil mi?

SARHOŞ FİLLER

Bazı bitkilerin tuhaf özellikleri vardır. Meselâ Afrika'da Mugono adı verilen bir ağacın meyvasında öyle bir madde bulunur ki, filleri bile sarhoş eder. Bu meyvadan yiyen filler, ağaçların arasında deli gibi oraya buraya gider gelirler. Sonunda yorularak yere düşerler ve sarhoşlukları geçene kadar öylece kalırlar.

Mehmet Ali d. Akşamsefası

TIKIRIK TIK TIK

Mehmet Ali & Akşamsefası

— İşte babama da böyle bir iş lâzım, dedi. Ama İngilizce bilmiyor. Kolay kolay da öğrenemez.

SEKİZ yaşındaki Pier Repos, Fransızların toplu halde yaşadıkları bir adadan bir yıl önce bu şehre gelmişti. Okulda biraz yazmayı öğrenmişti ama, hayatında tek bir kelime İngilizce konuşmamıştı. Annesi ve babası da bu dili bilmiyorlardı.

İngilizce konuşamadığı için Pier'in babası ancak bir otelde bulaşıkçılık bulmuştu. Bu, onun gibi çiftlikte doğmuş büyümüş bir adama göre iş değildi.

Çocukçağız yalnızdı. Çiftlikteki hayvanları, en çok da atları özlüyordu. Bir sabah babası işine giderken o da peşine takıldı. Tek başına eve dönerken kulağına bildik bir ses geldi.

— Tıkırık, tık tık.

İleride bakla-kırı bir at, iki tekerlekli bir arabayı çekerek meydanı geçiyordu. Arabacı dizginleri çekip arabayı durdurdu. Müşteriler inerlerken sürücüler para verdiler. Pier:

Ah, at ne kadar güzeldi, Pier arabanın yanına gitti. Atın kadife gibi yumuşacık sırtını okşadı. Hayvan burnundan soluyarak kişnedi. Çocuk sevincinden ellerini çırptı. Sürücü, çocuğun atı okşadığını görmüştü:

— Atları çok mu seversin? diye sordu.

Pier, yarım yamalak İngilizcesiyle:

— Oh, evet efendim, diye cevap verdi. Bakın o da beni seviyor.

— Elbette, atlar dostlarını tanırlar.

— Ne güzel, bu şehirde en nihayet sevecek bir at bulabildim.

Sürücünün gözlerinin içi gülüyordu:

— Küçük, benim adım Ceri, sık sık buraya gelirsen atı sever eğlenirsin. Onun adı...

Pier:

— Biliyorum, diye atıldı. Adı Tıkırık Tık Tık!

— Peki, öyle olsun.

Ondan sonra her gün Pier, Ceri'nin müşteri beklediği meydana gitti. Arabacı iyi bir dosttu. Bu sayede çocuğun İngilizcesi de ilerliyordu. Pier, konuşmalarından Ceri'nin Irlandalı olduğunu, para biriktirmek için buraya gelip bir zaman sonra memleketine döneceğini, ev yemeklerini çok özlediğini öğrendi. Aralarındaki yaş farkına rağmen arkadaşlıkları o kadar ilerledi ki, Pier onu evine yemeğe davet etti. Babasıyla, annesiyle tanıştırdı. Annesi onun şerefine en lezzetli yemeklerini pişirdi.

Bir gün yemekten sonra babasıyla Ceri, çubuklarını tüttürürlerken Pier:

— Ceri, bize müşterilerle ne konuştuğunu öğretsene, dedi. Bu dili artık öğrenmeliyiz. Yavaş yavaş söyle.

Ceri, sanki onlar arabasının arkasında oturuyorlarmış gibi uzun uzun, yavaş yavaş konuştu. Babası onun sözlerini tekrar ediyordu.

Ceri'nin her gelişinde hep aynı şeyi tekrarladılar. Babası günden güne ilerliyor-

du. Bir zaman sonra oyuna annesi de katıldı.

Bir gün çocuk babasına:

— Arabaların sahibine sürücü olmak istediğini neden söylemiyorsun? diye sordu. İngilizceyi de artık çat pat biliyorsun.

Babası güldü:

— Ah seni şeytan seni. Kaç zamandır beni buna hazırlıyordun değil mi?

O gün Pier babasının eve dönmesini iple çekti. Bir ara meydana gitti. Tıkırık Tık Tık'a olanları anlattı. Onun başını aşağı yukarı salladığına bakılırsa Pier'in dediklerini anlamış olmalıydı.

Fakat arabaların sahibi yeter derecede sürücüsü olduğunu söyleyerek babasını başından savdı. Bir iş çıkarsa haber vereceğini söyledi.

Bir ay sonraydı. Pier her zamanki gibi meydana gittiği zaman Tıkırık Tık Tık'ı göremedi. Bütün gün onun geçeceği yolları bekledi. Yok, yok, yok... Ne Ceri vardı, ne de at!...

Acaba neredeydiler? Yoksa Pier dostlarını kaybetmiş miydi?

Eve döndüğü zaman kapıdan sesler duydu. Ceri ile babası oturma odasında karşılıklı çubuklarını tüttürüyorlardı. Pier:

— At nerede? diye sordu.

Ceri babasına göz kırptı:

— Nerede olacak, ahırda rahat rahat saman yiyor.

— Bütün gün sizleri aradım.

— Sahi mi? Bense Irlandaya dönüş seyahatim için hazırlık yapıyordum.

— Irlandaya mı? Peki ama Tıkırık Tık Tık ne olacak?

— O mu? Hiç. Onu çok seven yeni bir sürücüsü var. Sen merak etme, keyfi yerinde.

Ceri'den ayrılacağı için Pier'in gözleri sulanmıştı ama, hiç olmazsa atın iyi ellerde olması onu memnun ediyordu. Arada bir yine sevgili atını görebilecekti.

Ertesi sabah babası:

— Yavrum, haydi seninle biraz dışarı çıkalım, dedi.

Pier koştu, beresini aldı. Yolda Tıkırık Tık Tık'la karşılaşacak, belki de yeni sürücüsünü görecekti.

Meydana vardıkları zaman babası:

— Haydi, sevgili atını bul, dedi.

Çocuk etrafına bakındı. Araba sırasının en sonunda, başı dimdik, dizginini tutan seyis yamağından kurtulmaya çalışan Tıkırık Tık Tık'ı gördü. Pier heyecanla:

— Peki ama yeni sürücüsü nerede? diye sordu.

Babası neşeli bir gülüşle:

— Sürücü benim, artık bulaşık yıkamıyacağım. Bundan sonra caddelerde sevgili atını süreceğim, dedi.

Pier sevincinden zıplıyordu:

— Yaşasın Tıkırık Tık Tık, bundan sonra senden hiç ayrılmıyacağım.

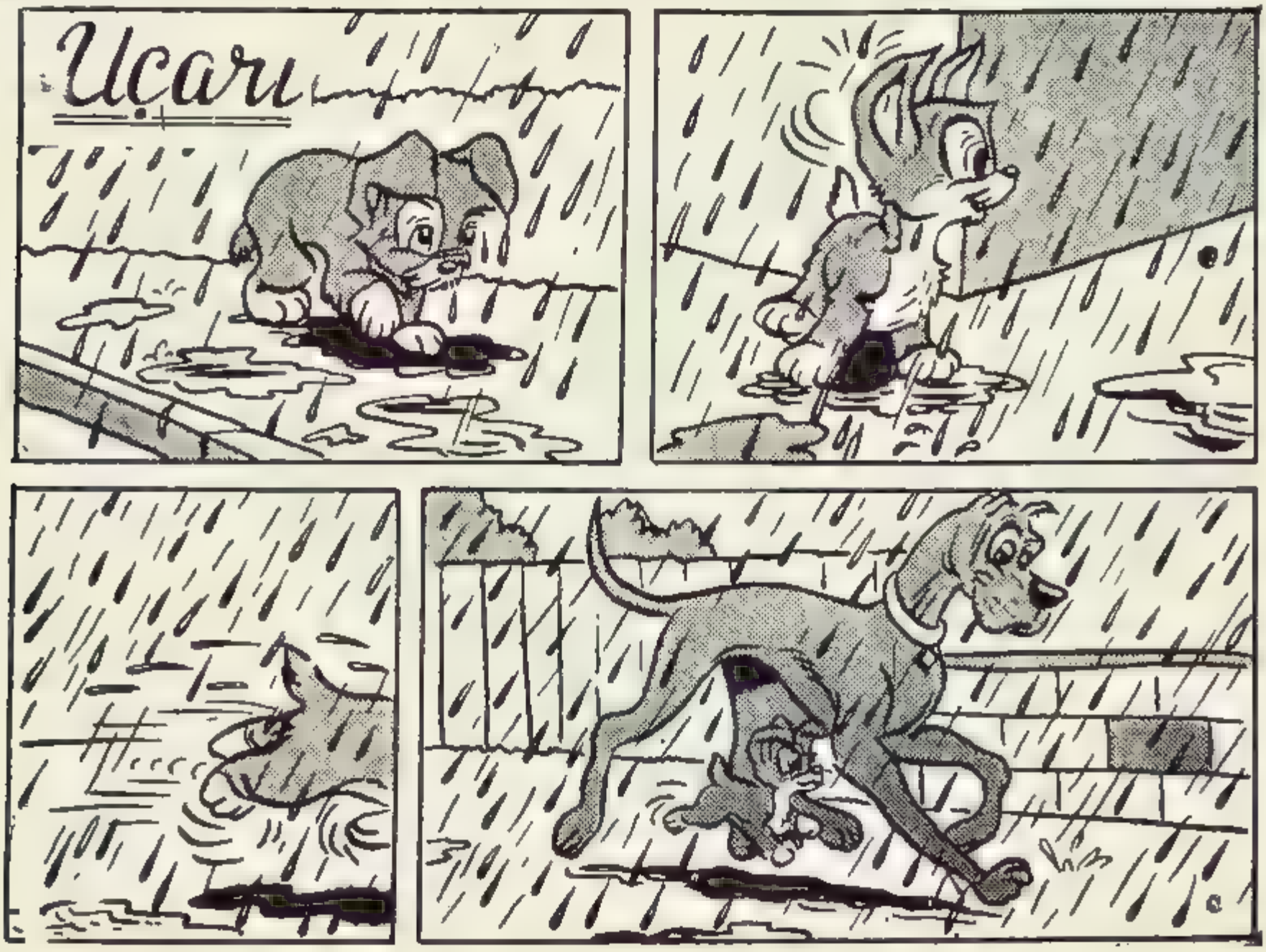

★

Saatler Olmasaydı Ne Olurdu?

★

Bir kadran üzerinde, hiç durmadan dönen akreple yelkovanın hayatımızda ne önemli rol oynadığının farkında mısınız?

Bütün dünyadaki saatlerin bir an için durduğunu düşünelim, acaba ne olur? Bunu hayal etmek bile insana korku ve ürperti veriyor. Her şeyden önce şimendiferler arasında korkunç çarpışmalar olur. Çünkü şimendiferlerin hareketi, inceden inceye hesaplanmış bir takım tarifelere bağlıdır. Halbuki saatsiz tarifelerin hiçbir değeri yoktur.

Denizlerdeki vapurlar da saatsiz yollarını kaybeder. Çünkü hiçbir kaptan, elinde saat bulunmadıkça nerede olduğunu kestiremez. Fabrikaların çalışması da imkânsız bir hal alır. Çünkü makinalar çok ince hesaplar üzerine kurulmuş tarifelerle çalışır. Modern fabrikalarda yapılan şeyler, bunların parçaları, dakikası dakikasına bir tezgâhtan öteki tezgâha akıp gitmek zorundadır. Bütün bunların hareketi dakika ile ölçülür.

Bir fabrika, yüzlerce küçük makinadan yapılmış bir büyük makina halinde çalışmaktadır. Bu kocaman, kudretli makinaya da, cepte duran ve adına «saat» denilen mini mini bir makina kumanda eder. Saatin durması ile beraber, hemen bu makinalar arasındaki düzen de bozulur. Bunlardan bazıları ileri gider, bazıları geri kalır. Kısa bir zaman sonra da bu kocaman makina tamamiyle durur.

Ya okullar?... Saatlerin durması, acaba, okullarda ne gibi bir tesir yapar? Karışık bir takım problemleri çözmeğe uğraşan aritmetik öğretmeni, sizi derste kırk dakika yerine belki de yüz kırk dakika tutar.

Yahut o akşam tiyatroya gitmek niyetindesiniz. Saatiniz durmuş olduğu için, ya vaktinden çok önce giderek saatlerce beklemek zorunda kalacaksınız, yahut gecikerek oyunun birinci perdesini kaçırmış bulunacaksınız.

Saatler olmasaydı, acı tatlı, ne gibi olaylarla karşılaşacağımıza dair daha pek çok misaller vermek mümkündür. Halbuki saatlerin olmadığı devirler de vardı.

Peki, o devrin insanları saatsiz ne yapıyorlardı? Ellerinde herhangi bir zaman ölçüsü yok mu idi? Onlar vakitlerini ne ile ölçerlerdi?

✶

Bu yazı Doğan Kardeş Yayınları arasında yeni çıkan **«Saatin Hikâyesi»** adlı kitaptan alınmıştır. Bu çok faydalı eserde su ve süt saatleri — Gökyüzündeki saat — ateş saatleri ve ateşli çalar saatler — Galile ve kilise kandili — Üç kızkardeş: Akrep, yelkovan, saniye — Vaktin taşınması — Konuşan saatler — Kadranlı fakat akrepsiz ve yelkovansız saatler — Saat vazifesini gören kitap — Saati ne zaman kurmalıdır? gibi saat hakkında merak ettiğiniz birçok yeni bilgiler edineceksiniz. Tatilde okuyabileceğiniz kitaplardan biri de budur. Tavsiye ederiz. Fiatı : 250 kuruş.

Uykusuz Çocuklar

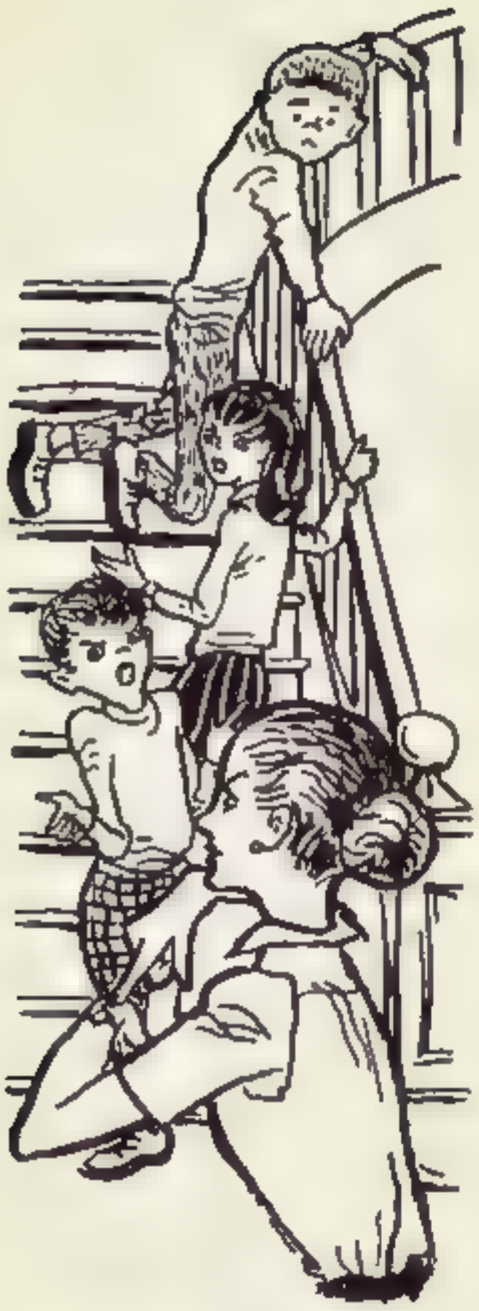

HER gece saat dokuzu çalınca, anneleri çocuklarına:

— Haydi bakalım, yatma zamanı geldi, derken çok tatlı davranmaya çalışır, ama istemiyerek sinirlendiğini belli ederdi.

Çetin, Metin, Gülin aslında iyi çocuklardı, yalnız erken yatmaktan hoşlanmazlardı. Zavallı kadıncağız:

— Güzelleşmek ve büyümek istiyorsanız, çok uyumalı, istirahat etmelisiniz, derdi.

Çocuklar da:

— Biz büyümek istemiyoruz, bu oyunu bitirmek istiyoruz, diye cevap verirlerdi.

Bu şekilde her gece çocuklar yatıncaya kadar saat 11'i bulurdu. Şükran Hanım çok üzülüyor, onların bu huyunu değiştirmek için bir çare arıyordu. Birden aklına Metin'in öğretmeni geldi. Bütün çocukların onu çok sevdiğini ve her sözünü dinlediklerini bilirdi.

— İnşallah okullar kapandıktan sonra bir yere gitmemiştir, diye düşündü. Onu bulup durumu haber vereyim.

Hemen telefonun başına geçerek öğretmenin numarasını çevirdi:

— Efendım, ben Çetin, Metin ve Gülin'in annesiyim.

— Ooo! Çok memnun oldum. Çocuklar nasıllar? Okullar kapandıktan sonra bir daha görünmediler.

— Ben de size onlardan bahsetmek istiyordum. Kötü bir huyları var. Önüne geçmek için sizden akıl alacaktım. Bizimkiler akşam saat dokuza kadar çok uslu, iyi çocuklar. Ama o saatte sanki onlar gidiyor, yerine şımarık, mızmız bebekler geliyor.

— Anladım. Erken yatmak istemiyorlar herhalde.

— Nereden biliyorsunuz?

Öğretmen güldü:

— Anneler daima çocukların bu huyundan şikâyet eder. Siz saat 9'a kadar onlardan memnun olduğunuzu söyleyince gerisini tahmin etmiştim.

— Peki, ne yapmalı?

— Çok basit. Bu gece onları yatırmak için hiçbir şey söylemeyin. Kendi hallerine bırakın, bakalım ne olacak?

— Ama bu onların sıhhatine zarar verir.

— Bir, iki gece uykusuz kalmaktan ne çıkar. Bunu bir kere deneyin. Faydası olmazsa başka çare düşünürüz.

— Teşekkür ederim. Yarın yine size telefon eder, olanları anlatırım.

O gece çocuklar halının üstünde (trafik oyunu) oynuyorlardı. Saat 9'u çalınca kimse istifini bozmadı. Çocuklar oyunlarına, anneleri de dikişine devam etti. Babaları radyoda başka bir istasyon çevirdi.

Saat 10 da Şükran Hanım dikişini bırakıp gazeteyi eline aldı. Babaları radyoyu karıştırıyor, çocuklar keyifli keyifli oynuyordu.

Saat 11 de Şükran Hanım esneyerek gazeteyi katladı. Babaları radyoyu kapattı. Çocuklar yeni bir trafik oyununa başladılar.

11.30 da çocuklar hâlâ oynuyordu. Büyükler yatmıştı.

Gece yarısı Şükran Hanım birdenbire uyandı. Evin içinde bazı sesler duymuştu. Acaba hırsız mı vardı? Kendi kendine gülümsedi. O saate kadar yatmayan çocukları uyku sersemliğiyle unutmuştu.

Ertesi gün çocuklar öğleye kadar uyudular. Sabahleyin bitişik komşuları kendi çocuklariyle beraber onları da plâja götürmek için uğramıştı, ama Çetin, Metin, Gülin başlarında top atılsa uyanacak halde değildi.

Yataktan kalktıkları zaman huysuz ve kavgacı görünüyorlardı. Plâja gitmek fırsatını kaçırdıklarına çok üzüldüler.

— Biraz bekleseler di, kalkar hazırlanırdık, dediler.

Anneleri azarladı:

— Hiç kimse sizi beklemeğe mecbur değildir..

Ertesi sabah dışçiye gi-

deceklerdi. Şükran Hanım çocukları 8 de kaldırdı. Uykusuzluktan hepsinin de iştahları kapanmıştı. Kahvaltıda bir şey yiyemediler. Metin'in yumurtasını içerken esniyeceği tuttu. Az kalsın boğuluyordu.

Otomobilde, dişçinin bekleme odasında gözleri kapanıyor, uykudan başları önlerine düşüyordu.

Gece anneleri yattıktan sonra Çetın:

— Niçin bütün gece evin içinde oynuyoruz, dedi. Hava ne kadar güzel. Gelin bahçeye çıkalım. Karanlıkta saklambaç oynamak çok eğlenceli olur.

Seslerini duyan komşu kadın balkona fırladı:

— Aman Allahım! Şimdi gece yarısı olduğundan haberiniz yok galiba. Bu saatte bahçede ne arıyorsunuz? Ne biçim çocuklarsınız siz?

Çetin cevap verdi:

— Biz geceleri uyuyup vaktimizi boş yere geçirmiyoruz. Hep beraber oynayıp eğleniyoruz.

— Bunlar beni ilgilendirmez. Bir daha sesinizi duyarsam yapacağımı bilirim.

Çaresiz içeri girip trafik oyunu oynamıya karar verdiler. Gülın, kırmızı fişleri almak istiyordu. Metin:

— Bundan önceki oyunda kırmızılar sendeydi, dedi. Bu sefer onları ben alacağım. Sen sarıları al.

Gülin ağlamaya başlayınca Metin elindeki kırmızı fişleri fırlattı. Bir tanesi kanapenin altına kaçtı. Almak için hayli uğraştılar. Oyuna başlıyacakları zaman bir de baktılar ki, Çetin oturduğu yerde uyuyakalmış. Gülin ile Metin'in de neşesi kaçmıştı. Gidip yataklarına yattılar.

Öğleden sonra üç kardeş sinemaya gittiler. Film eğlenceliydi ama oturdukları koltuklar çok rahat gelmişti. Çabucak uykuya daldılar. Film bitti, sinema boşaldı, onlar hâlâ uyuyorlardı. Önce Gülin uyandı. Gözlerini uğuşturdu. Etraf kapkaranlıktı. Metin ile Çetin'i de uyandırdı. Sinemada kapalı kaldıklarını anlayınca korkudan ödleri koptu. Kapıları teker teker açmağa uğraştılar. Hepsi kilitliydi. Gülin ağlamağa başladı.

Metin:

— Bir de sahne kapısına bakalım, belki orası açıktır, dedi.

Sahneye çıktıkları zaman salon kapılarından biri açıldı ve bir ışık göründü.

— Hey! Orada ne oluyor?

Çocuklar sevinçle kapıya koştular. Sinemadan çıktıkları zaman hava kararmış, yemek zamanı geçmişti. Anneleri kızgın olduğu için tekrar yemek hazırlamadı. Mutfakta peynir ekmek yediler. Yataklarına yatıp biraz dinlendikten sonra üst kattaki bütün oda kapılarını açıp saklambaç oynamıya başladılar. Alt katta misafirler gürültülerinden rahatsız olmuşlardı. Babaları yukarı çıktı ve sert bir sesle çocuklara yatmalarını emretti.

Misafirler gidinceye kadar uyumadılar. Ortalık sessizleşince mutfağa indiler, o geceden arta kalan kurabiye ve pastaları yediler. Sonra oturma odasına geçip isim bulma oyunu oynadılar. Oyun bittiği zaman hava aydınlanmağa başlamıştı.

Ertesi gün bir arkadaşlarının doğum günüydü. Uykusuz olmasalar orada çok eğleneceklerdi. Bir hokkabaz çeşitli marifetler gösteriyor, çocuklara hediyeler dağıtıyordu. Sıra Metin'e gelince onun uyukladığını gördü; şapkasından çıkardığı tavşanı başkasına verdi.

Gülin'in gözlerinin etrafı morarmıştı. Hasta olduğunu sanıp ona dondurma ikram etmediler.

O gece saat 9 oluncaya kadar çocuklar zor oturdular. Çoktan yatacaklardı ama, bu sefer anneleri bırakmıyordu. Yalvara yakara izin aldılar.

— Bır daha geç yatmıyacağız. Annemizin sözünü dinleyeceğiz, dediler.

Acaba sözlerinde durdular mı dersiniz?

TARİH HİKÂYELERİ

Pilevne Siperlerinde

ZAMANIMIZDAN tam 127 yıl önce Tokat'da Yağcıoğulları diye anılan fakir, fakat çalışkan ve namuslu bir ailenin bir oğlu dünyaya geldi. Evine, yuvasına çok düşkün olan baba, evlâdına Osman adını koydu.

Osman, henüz küçük bir çocukken, Tokat'da işleri bozulan babası, çoluk çocuğunun geçimini sağlamak üzere İstanbul'a gelip yerleşti.

Küçük Osman, o sıralarda kılık ve kıyafetleri değiştirilip güzelleştirilen askerlerin geçişlerini görünce askerliğe karşı büyük bir istek duyuyordu.

Mahallede oynadıkları oyunların başında da «askerlik oyunu» geliyordu.

Osman, okul çağına gelince babasına sık sık yalvarmağa başladı:

— Ben ancak subay olabilirim!... Ne olur beni askerî okula ver babacığım!...

Babası onu kırmadı ve Beşiktaş Askerî Rüştiyesine (ortaokul) yazdırdı.

Osman; dürüst, çalışkan, iyi kalbli bir insandı. Girdiği her okulda ve aldığı her vazifede bu iyi taraflariyle dikkati çekti, sevildi ve takdir edildi. Harb Okulu'nu ikincilikle bitirdikten sonra kısa zamanda kurmaylığa geçti ve gösterdiği yararlıklardan sonra rütbesi ve ünü gittikçe arttı.

Tuna nehri akmam diyor,
Kenarımı yıkmam diyor.
Şanı büyük Osman Paşa
Pilevne'den çıkmam diyor.

Bu türkü parçasında da belirtildiği gibi, Osman Paşa, 1876 Rus Savaşında, Tuna nehri kıyılarındaki Pılevne kasabasından çıkmamak, burayı düşmana bırakmamak için çok büyük kahramanlıklar gösterdi. O zaman rütbesi mareşal olan Osman Paşa, bizimkilerden dört kat üstün düşman kuvvetlerine karşı, hiçbir yardım almadan, tam dört buçuk ay dayandı; düşmanı adamakıllı yıprandırdı, zayıflattı.

Pilevne Savaşı, bütün dünyanın dikkatini çeken, takdirini toplayan kahramanlıklarımızla doludur.

Bu savaşa sebep de şuydu: Birçok Balkan devletleri, Rusların kışkırtmasiyle, bizden ayrılmak istiyordu. Biz de bu isteklerine uymadığımız için Ruslar, doğudan ve batıdan topraklarımıza saldırdılar. Doğuda, Gazi Ahmet Muhtar Paşa idaresindeki kuvvetler düşmanı mağlûp ettiler. (479 sayılı Doğan Kardeş'de «Erzurum Destanı» adlı yazımızla bu savaşı anlatmıştık.)

Batıda ise Romanya ve Tuna üzerinden topraklarımıza giren Rusların maksadı İstanbul kapılarına kadar varmaktı. Böylelikle bize istedikleri şeyleri kabul ettireceklerini umuyorlardı. Fakat karşılarına Osman Paşa, aslan gibi dikiliverdi; bugün Bulgaristan'da kalan Pilevne kasabasını düşmandan geri aldı ve Rusları bir adım ileri attırmadı.

Pilevne, düz bir ova üzerinde ufacık bir şehirdi. Savunmağa, savaşmağa elverişli bir tarafı da yoktu. O zamana kadar siperler, hep toprak üstünde yapılırdı. Toprak yığınları arkasına sığınarak savaşılırdı. Osman Paşa, dünya askerliğinde ilk olmak üzere siperleri toprak altına aldı. Böylelikle büyük kahraman, askerlikte de bir yenilik yapmış oldu

Düşmanın 800 topuna kar-

şı 100 topla toprak altındaki siperlerde; kışa, kara, fırtınalara rağmen Pilevne, bir türlü düşman eline geçmedi. Rus Çarı:

«Pilevne önünde Hıristiyanlık ölüyor, koşunuz!»

Diyerek başka memleketlerden yardım istemek zorunda bile kaldı.

Türk askerlerinin imanlı göğüsleri kale gibi, kalkan gibi düşmanı püskürtüyordu. Bu durum karşısında Rus Orduları Başkumandanı, Osman Paşaya bir mektup yazarak şehri teslim etmesini bildirdi. Osman Paşadan ise şu cevabı aldı:

«Kumandam altındaki Türk ordusu cesaret, sebat ve kuvvetlerini ispat etmekten hiçbir zaman geri kalmamışlardır, bugüne kadar yapılan savaşlarda hep kazanmışlardır. Bu sebeple Majeste Çar, kendi muhafız kuvvetleriyle kumandanlarını, imdat kuvvetleri olarak buraya getirmek lüzumunu duymuştur. Bazı birliklerimizin teslim oluşu, savaş ve gelip gitme yollarının kesilişi, büyük yolların tutulması, ordumu düşmana teslim etmem için yeter sebepler değildir. Askerlerim, neşelerinden hiçbir şey kaybetmemişlerdir; Türkün askerlik şerefini kurtarmak için yapılması gereken her şeyi de henüz yapmış sayılmazlar. Bugüne kadar vatanımızın uğrunda seve seve kan döktük, bundan sonra da savaşa devam edeceğiz!...»

Osman Paşanın bu yiğitçe cevabı bütün dünyada bir bomba gibi patladı, herkes onu takdir etti.

Lâkin beri taraftan, Osman Paşanın cephane ve erzakı tükenmeğe başlıyordu. Şimdi açlık tehlikesi de baş gösteriyordu. Askere günde ancak yüz gram ekmek ile bir mısır koçanı verilebiliyordu. Bu koçanları, onbaşılar erlerden toplayarak haşlatıyorlar ve sonra ezdirerek mısır ezmesi gibi, askerlere dağıtıyorlardı. Tütün içmeğe alışık olanlar da asma kütüklerinin ipliklenmiş kabuklarını doğrıyarak içiyorlardı.

Düşman siperleri, bizim ileri siperlere 8 - 10 metre kadar yaklaşmıştı. Öyle ki, atışların durduğu sıralarda, iki taraf askerleri birbirlerine lâf atıyorlar, takılıyorlar; böylece savaş yorgunluklarını gidermeğe çalışıyorlardı.

Bir gün, bir köylü kadın, bütün tehlikeleri göze alarak, yaptığı birkaç kâse yoğurdu Osman Paşaya sunmağa muvaffak olabildi. Paşa da bu armağanları en ileri siperlerdeki askerlerimize gönderdi. Bu kâselerden biri de Ahmet Çavuşun siperine düştü.

Ahmet Çavuş yoğurdu alınca askerlerini çağırdı. Herkeste müthiş bir sevinç vardı. Günlerden beri yarı aç, yarı tok yaşıyorlardı.

Ahmet Çavuş:

«Çocuklar, dedi, bugün ziyafet var! Kaşıklarınızı hazırlayınız.»

Askerler, yoğurt kâsesinin etrafına dizildiler. Tam bu sırada, birkaç adım ötede düşman siperlerinden bir asker, Türkçe seslendi:

«Hey Türk oğlu, Türk oğlu!...»

Ahmet Çavuş, gür sesiyle hemen cevap verdi:

«Ne var Ülah oğlu!... Ne var bakalım!...»

«Nasılsınız? Keyfiniz iyi mi? Ekmeğiniz, peksimetiniz var mı?»

«Var ya, var ya!... Ne zannettin sen?»

«Hiç inanmam! İspatı zor değil!... İşte ben bizim peksimetlerden atıyorum; sen de sizinkilerden at da beni inandır bakalım!...»

Birdenbire askerlerin ortasına kocaman, kıpkırmızı bir peksimet düştü.

Mehmetçikler şaşkınlıktan ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Şimdi karşı tarafa ne atacaklardı? Bir kırıntı ekmekleri yoktu ki!...

Birden, Ahmet Çavuşun gözleri parlayıverdi. Henüz hiç el sürmedikleri yoğurt kâsesini sevinçle yerden aldı ve düşman siperlerine doğru bağırdı:

«Heyyy Ulah oğlu!... Bizde yalnız peksimet değil, yoğurt bile var. Sizde de var mı? Yoktur ya!... Al öyleyse!...» dedi ve yoğurt çanağını düşman siperine fırlattı...

Enver Naci GÖKŞEN

****

KARDEŞLERİMİZDEN ŞİİRLER

ADA

Okyanusların ötesinde
Bir ada var
Palmiye ağaçları ile süslü
Maymunlar oynaşıyorlar
Kuşlar ötüyorlar
Deniz masmavi ve durgun
Güneş gökte yükselmiş
Ada bütün güzelliği ile
Meydana çıkmış

Yıldırım Sözen

★

BAYRAM

Bayram geldi
Ablam bana,
Düdük aldı,
Annem top,
Babam bebek.
Gittik bayrama
Bindik atlıkarıncaya.

Oya GÜNER

★

ARSAMIZ

Arsamız...
Üstünde az mı top oynadık
Az mı koştuk
Ağacının dallarında
Az mı top kaldı
Az mı azar işittik
Senin için
Güzel arsamız...

Sabih ARKAN

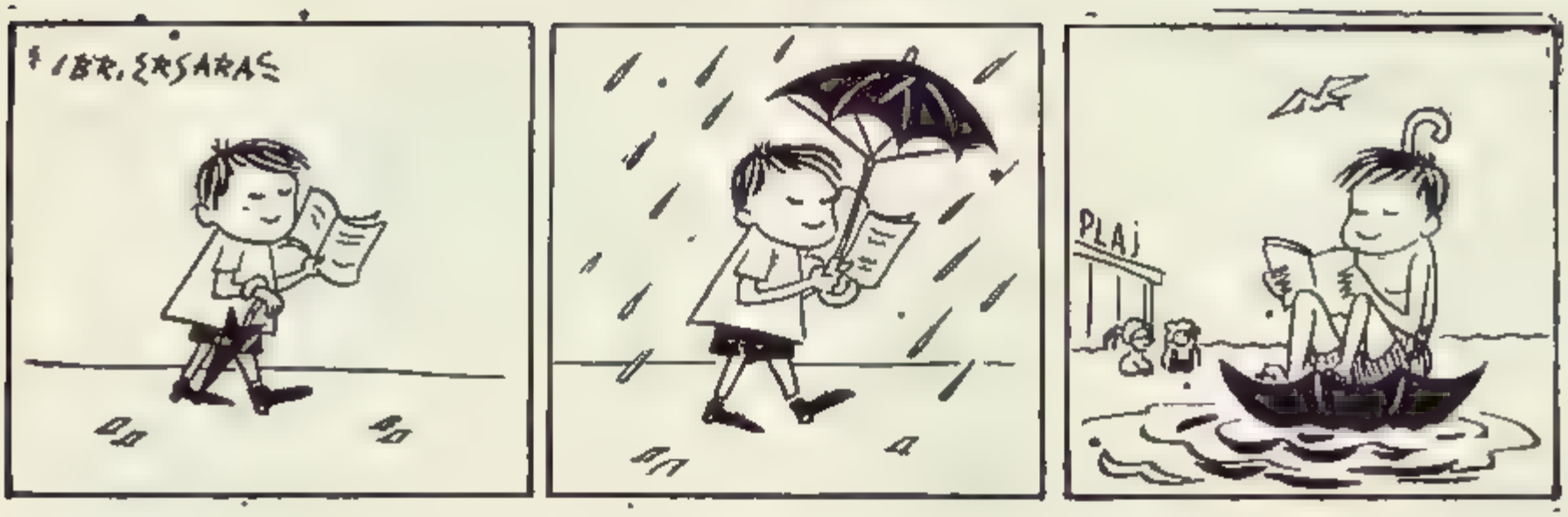

GÜLELİM

Adamın biri kocaman bir duvar saatini sırtlamış götürüyordu. Kim bilir, ya tamirciye götürüyor, yahut başka bir eve taşıyordu.

Onu gören yaramaz bir çocuk :

— Amca, dedi, sen de herkes gibi kol saati kullansana !...

★

Delinin biri bir muzu soymadan yutmuştu. Arkadaşı :

— Yahu, dedi, muzu neden soymadan yedin ?

— Neden soyayım ? Nasıl olsa içinde ne olduğunu biliyorum.

Babası karneyi görünce :

— Artık bu kadar olmaz, diye köpürdü. İyi bir sopa çekmek lâzım.

Yaramaz çocuk :

— Hakkın var babacığım, diye cevap verdi. Öğretmen zaten yakında oturuyor. Hemen yakala.

★

Babası :

— Atın dişisine kısrak, erkeğine aygır, denir dedi; yavrusuna da tay.

Çocuk şaşırmıştı :

— Peki hiçbir ata, at denmez mi babacığım?

— Halacığım yılbaşında sana ne alacağım biliyor musun ?

— Ne alacaksın canım ?

— Güzel bir el aynası.

— Teşekkür ederim. Ama hiç zahmet etme. Benim aynam var.

— Hayır yok. Çünkü biraz önce pencereden düşürdüm.

★

— Kaç yaşındasın Ahmet ?

— Doğrusu ben de iyi bilmiyorum. Ağlayınca kocaman çocuksun, ayıp, diyorlar, tek başıma gezmeye gitmek istesem, o zaman da daha küçüksün diye engel oluyorlar.

Küçük Abla

AYŞE perdeleri indirirken, ufacık yataklarında uyuyan çocuklara baktı. Muallâ Teyzenin Yetimler Yurdunda üç yaşına kadar olan çocuklar öğle uykusuna yatmışlardı. Bugün küçüklere bakmak, Ayşe'nin sırasıydı.

Çocukların hiç sesi çıkmıyordu. Ayşe odadan ayrılmadı. Minicik yatakların birinde küçük erkek kardeşi Ali yatıyordu. Öbür çocukların muntazam nefesleri duyulurken Ali yatağında doğruldu, kollarını ablasına doğru uzattı. Ayşe onu kucakladı, sımsıkı sarılıp yere oturdu.

Ali daha üç yaşına basmıştı. Bu yüzden Ayşe gibi hayatlarında birdenbire büyük bir değişiklik yapan olayların sebebini bilmiyordu. Sıcak bakımevinde öbür çocuklarla oynuyor, ablası büyük bir insan gibi sevgiyle ona bakıyordu.

Ayşe kardeşini biraz oyaladıktan sonra öğle uykusuna mâni olmamak için yatağına yatırdı, sıkı sıkı yorganını örttü. Zaten çocuklar uyuduktan sonra yapacak başka bir işi daha vardı. Muallâ Teyzenin yazıhanesinin tam yanındaki oyuncak odasının tozunu alıp eşyalarını yerleştirecekti.

Son bir defa odaya göz attı. Dışarı çıktı. Oyuncak odasında işine koyuldu.

Muallâ Teyzenin bir misafiri gelmişti. Ayşe onların konuşmalarını işitiyordu. Rahatsız etmemek için ses çıkarmamaya dikkat ederek işine devam etti. Muallâ Teyze misafirini ağabey diye çağırıyordu. Her halde gelen yakın bir akrabasıydı.

— Ağabey, çocuklarımdan birini ne zaman evlât edineceksiniz? Bir çocuğu mesut etmek dünyalara bedeldir.

Yumuşak bir ses cevap verdi:

— Bir erkek çocuğu evlât edinmek istiyorum ama, Güner bakımı zordur diye istemiyor.

— Ağabey, siz Güner'i buraya getirin. Onların ne kadar tatlı ve sevimli olduklarını görünce fikrinden vazgeçer. Hepsinin birer anneye, babaya, aile ocağına öyle ihtiyaçları var ki!

Ayşe içeriyi dinliyordu. Sanki tatlı sesli adam Ali'yi evlât edinse ne olurdu. Evet, o kardeşini çok özlerdi ama, Ali'nin bir evi, annesi babası olduğunu düşünerek uyurdu. Güner Hanım Ali'yi bir görse muhakkak sevip almak isterdi. Kardeşinin mâsum, tatlı yüzü gözünün önüne geldi. Ona kim dayanabilirdi ki!

Birdenbire yerinde doğruldu. Merdivenleri uçar gibi hızla çıktı, çocukların odasına girdi. Ali mışıl mışıl uyuyordu. Ayşe dolaptan bir

yorganla battaniye kaptı. Ali'yi kucakladı. Ayaklarının ucuna basa basa sessizce merdiveni indi, holü geçti. Pencereden misafirin, kapının önünde duran arabasını görüyordu. Bir ağacın altındaki otomobilin önünü dallar kapatıyordu.

Ayşe dışarıya çıktı. Arabanın kapısını açtı. Arka tarafta yere yorganı yaydı. Ali'yi üzerine yatırdı. Battaniyeyi örttü. Ok gibi fırlıyarak kabul odasındaki yazı masasına koştu. Bakımevinin damgalı kâğıdına:

— İsmi Ali'dir. O kadar cana yakın ve tatlı ki, ona bakmak sizin için bir zevk olacak, diye yazdı. Ne olur, evlât edinin. Geri getirmeyin. Ablası: Ayşe

Diye yazdı. Sonra yine koşarak otomobile gitti, ikiye katlanmış kâğıdı battaniyenin arasına sıkıştırdı. Kardeşinin sıcacık yanağından öptü, eve girdi. Biraz sonra holün penceresine başını dayamış, uzaklaşan arabanın arkasından bakıyordu.

O gün öğleden sonra çocukların oyun saatinde başlarında Ayşe durduğu için Ali'nin yokluğunu kimse farketmedi. Tabiî o da bir şey söylemedi.

Saat beş buçukta küçük çocukların yemek zili çaldı. Ayşe, dokuz küçük bardağa süt doldururken gözünün ucuyla yemekhaneye bakıyordu. Muallâ Teyze sofrada yerini aldı, çocuklara baktı:

— Ali nerede, diye sordu:

Kimse cevap vermeyince kızlardan birini aramaya gönderdi. Çocuk geri dönüp Ali'yi hiçbir yerde bulamadığını söyledi. Muallâ Teyze meraklanmıştı. Ayşe'nin bembeyaz kesilen yüzüne baktı. Tatlı sesiyle:

— Üzülme çocuğum, kardeşini muhakkak bulacağız, dedi. Polise haber vermeliyiz. İstersen benimle gel.

Ayşe, Muallâ Teyzenin yanında salonda yürürken kendini suçlu hissediyordu. Odaya girdiler. Tam Muallâ Teyze telefona elini uzatırken zil çalmağa başladı.

— Alo, kimsiniz? Ağabey siz misiniz? Efendim! Ali mi? Tuhaf şey. Arabaya nasıl girer? Her ne ise ferahladım.

Ayşe, ayakta heyecanla telefondaki konuşmayı dinliyordu.

— Tabiî çok merak ettim. Ne zaman geri getirebilirsiniz? Efendim! Sahi mi? Buna çok, çok memnun oldum. Sevimli değil mi? Öyleyse muameleleri tamamlamak için yarın gelin. Allahaısmarladık.

Muallâ Teyze Ayşe'ye döndü:

— Konuştuklarımızı duydun. Olur şey değil. Çocuk arabaya saklanmış. Ağabeyim onu o kadar sevmiş ki, evlât edinmek istiyor. Çok üzüleceğiz ama, düşün ki, bir anneye ve babaya kavuşacak. Ne dersin, razı mısın?

Ayşe'nin cevap vermesine vakit kalmadan telefon tekrar çalmağa başladı. Konuşan yine aynı kimseydi.

— Evet, burada Ayşe adında bir kızımız var. Ali'nin ablası. Sekiz yaşında. Peki ama siz onu nereden biliyorsunuz? Kardeşi mi arıyor. Anladım.

Ayşe telefonda konuşan bayın kâğıttan hiç bahsetmediğini görünce tanımadığı halde içinde onlara karşı bir sevgi duydu. Her halde çok anlayışlı insanlardı. Birden nefesi kesildi. Konuşmaya iyice kulak kabarttı. Duydukları acaba doğru muydu?

— Evet, çok iyi düşünmüşsünüz. Tabiî Ayşe'yi de özliyeceğiz ama, zıyanı yok. Onlar rahat etsinler de. İkisi de çok iyi huylu, fevkalâde çocuklar. Ayşe kardeşiyle ve sizlerle o kadar mesut olacak ki! Çok teşekkür ederim. İki çocuğumu mesut ediniz.

Muallâ Teyze telefonu kapattı. Ayşe'ye döndü. Çocuk sevincinden ağlıyordu. İki kimsesiz yavru sıcak bir yuvaya, onları seven anne ve babaya kavuşmuşlardı.

BİLMECE BULMACA...

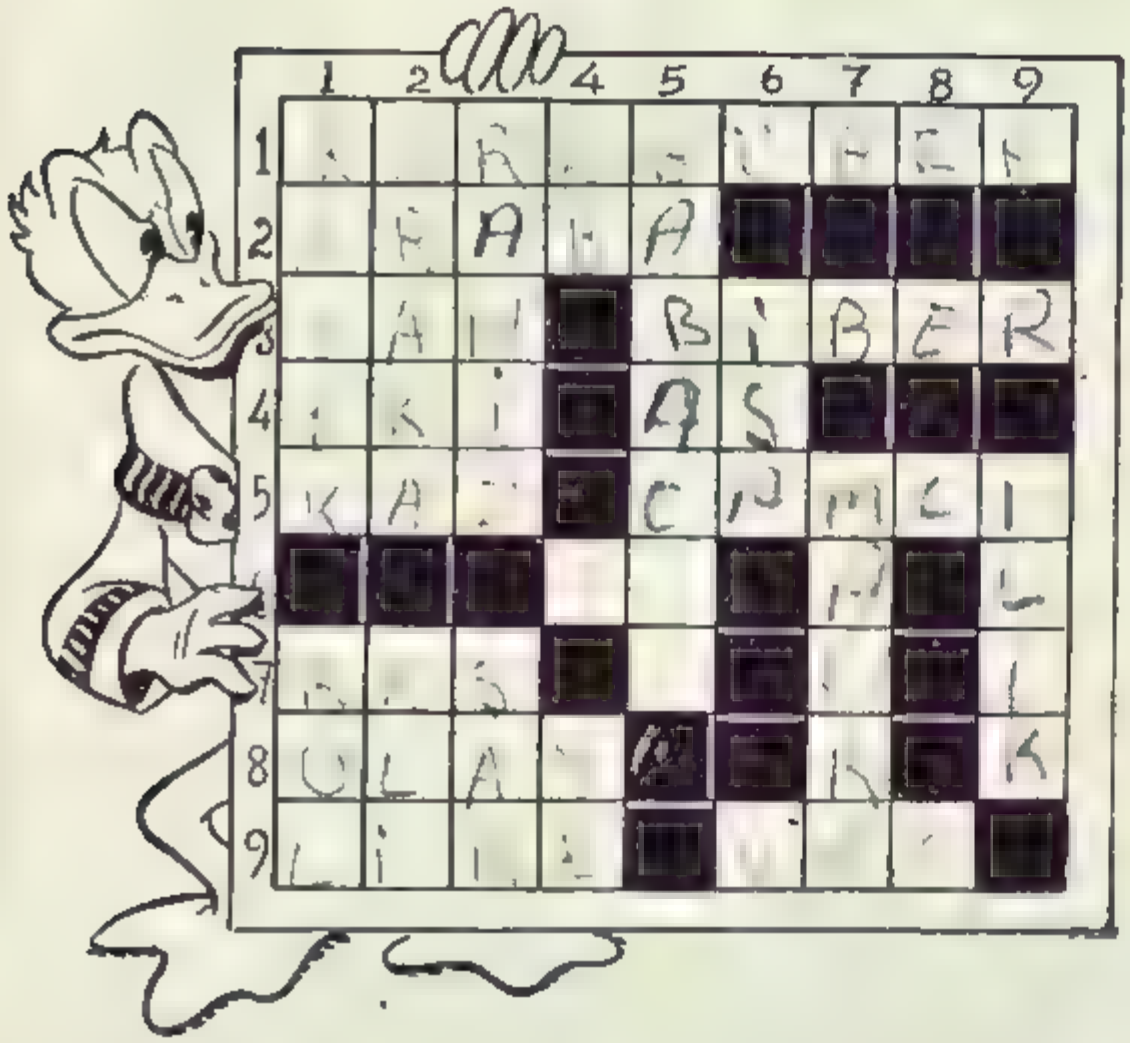

Soldan sağa :

1 — Bazı yemeklerin üstüne ekilir.

2 — Bir taşıt.

3 — Suriye'de bir şehir - Bir yaz sebzesi.

4 — İlk harfine nokta konunca bir sayı - Bir emir

5 — Bir kümes hayvanı - Cam işleriyle uğraşan

6 — Bir nota

7 — Gözümüzün üstündedir.

8 — Hâdise

9 — Parça parça - karganın sesi.

Yukarıdan aşağı :

1 — Yemek yerken lâzım olur. - Vücudumuzun parçalarındandır.

2 — Bezelyenin diğer adı - Bir erkek adı

3 — Bir erkek ismi - Suriye'nin önemli şehirlerinden biri

4 — Ablanın yarısı - Bir emir

5 — İri

6 — Bir peygamber adı

7 — İstanbulda bir semt

9 — Az sıcak.

Hazırlayan: İlhan Döngül

★

B İ L M E C E

Ben 9 harfli bir yaz sebzesiyim. 1-2-3 harflerim şimdi dahi yerlilerin kullandıkları bir çeşit kayık. 4-5-6 harflerim bize bu yenilikleri yapan büyüklere takılan unvan. 6-7-8-9 harflerim serseme kızınca söylenir.

Bilin bakalım ben neyim?

Hazırlayan : Deniz Hısım

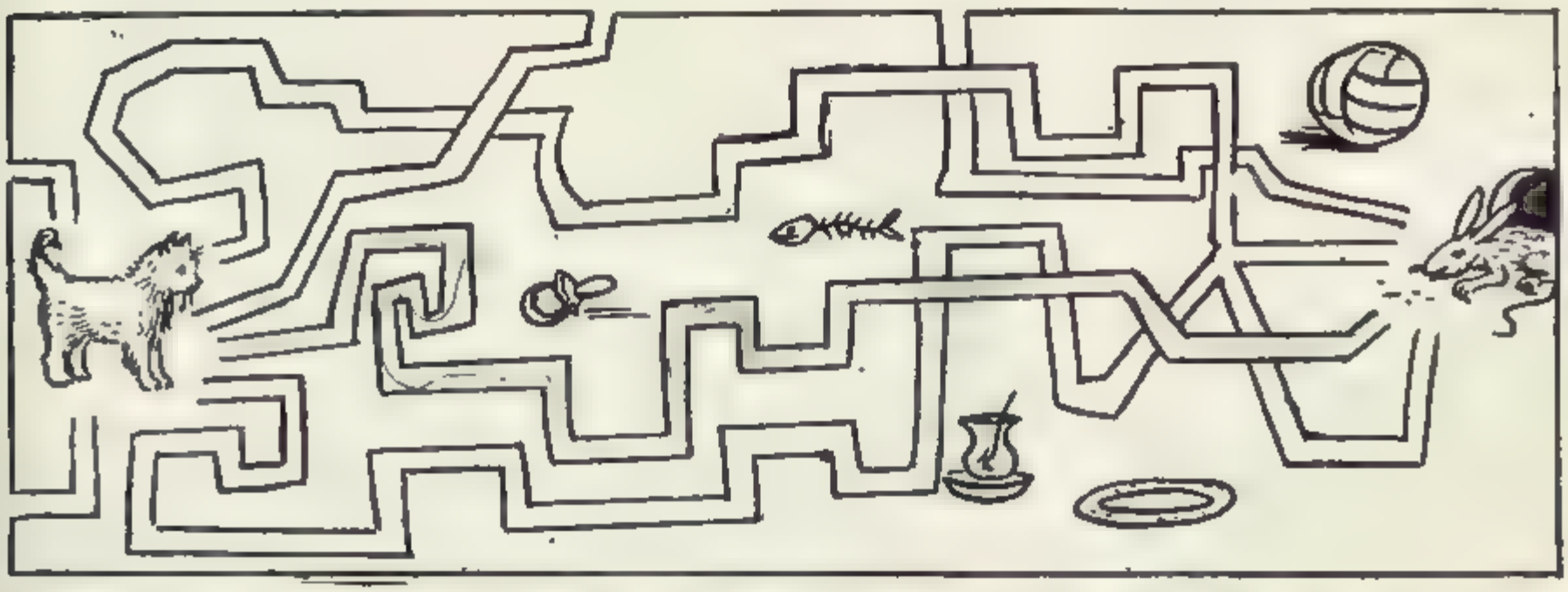

Tekir, fareyi yakalamak istiyor. Ama hangi yoldan gideceğini bilmiyor. Ona yardım edin.

BİSİKLETLİ ADAM

AFRİKA yerlilerinin «Talihsiz Adam» diye isim taktıkları Williamson, bisikletini Tanganyika'nın dev ağaçlarından birine dayıyarak gölgelik bir yere oturdu. Beş parasızdı ve çok açtı. Sıtmadan halsiz düşmüş, ateşi çok yükselmişti. On sekiz aylık maden araştırması onu bu hale sokmuştu.

Kanada'da üniversiteden felsefe ve fen doktoru derecelerini alırken pek çokları ona, ilerisi parlak bir adam gözüyle bakıyorlardı. 1938 yılında bir elmas şirketinde bol parayla jeolog olarak çalışıyordu. Ama işini bırakıp çıkarılan elmasların bir de ana damarı olduğunu ispat etmek için Afrika'ya gelmişti.

Her şeyi inceden inceye hesap ettiği için doğru düşündüğüne inanıyor, yanılmadığını sanıyordu. Ana maden Tanganyika'nın Mwaudi bölgesinde olmalıydı. Patronlarına fikrini söylediği zaman hepsi gülüşmüşler :

— Biz o bölgenin haritasını çoktan çıkarttık. Gel sen bu işten vazgeç. Büyük bir şirketin başaramadığı işi sen tek başına nasıl başarırsın? demişlerdi.

Fakat o inat etmiş, maden araştırmasına çıkmıştı. Bir tek çadırı ve bisikletiyle oradan oraya dolaşıp duruyordu.

İngiltere hükümeti de aynı bölgede araştırmalar yapıyordu. Ama heyetin raporunda :

— Bölge madenî bakımdan kıymetsizdir, yazılıydı.

Williamson ağacın altında dinlenirken :

— Belki de haklılar, benim hesaplarımda bir yanlışlık olabilir, diye düşünüyordu.

Geniş arazide kaç bölgeyi kazıklarla sınırlandırarak hak iddia etmiş, sonunda hem bir şey bulamamış, hem de beş parasız kalmıştı. Artık yerlilerden yiyecek dilenecek durumdaydı.

Bütün dikkatlerini dağlara veren heyetlere karşılık o araştırmalarını ovada yapmıştı. Williamson yerinde doğruldu. Dalgın dalgın çakılları ayağıyla itti. Birdenbire güneş ışığında bir şey pırıl pırıl yanmağa başladı.

Diz üstü yere çökerek çakılları parmaklarıyla eşeledi. Taşı avucuna aldığı zaman bunun, o zamana kadar hayatında hiç görmediği pembe bir elmas parçası olduğunu anladı. Bir elmas madeni damarına rastlamıştı. Düşünceleri doğru çıkıyordu.

Williamson taşı yontturmak, cilâlatmak ve kıymet koydurmak üzere İngiltereye döndü. Taşa bir kıymet biçmenin imkânı olmuyordu. Eksperler :

— Bu kadar güzel bir elmas parçası hayatımızda görmedik, diyorlardı.

Talihli adam tekrar Afrika'ya döndü. Sekiz kuyu kazdırdı. Daha çok elmaslar buldu. Bunlar yeryüzünde pek az rastlanan pembe cinstendi. Öbür madenlerden çıkarılanların aksine bu taşlar toprağın biraz altındaydı. Kısa zamanda binlerce Afrikalı toprağı küreyerek tepeler meydana getirmişlerdi. Diğer yandan da yığın yığın kumlu ve topraklı çakıllar yıkanıp kıymetli taşlar ayıklanıyordu. Williamson'a ortaklık için teklifler yağmağa başladı. Aralarında beş milyon dolarlıklar bile vardı. Ama o hepsine «Hayır» cevabını verdi.

Sebebini soranlara :

— Bu kadar çok parayla ne yapacağımı bilemiyorum da ondan, dedi.

Bütün bu zorluklardan yılmayan adam birkaç yıl önce hayata gözlerini kapattı. Bir zamanlar çalılık, kumluk, bataklık olan bölgenin yerinde şimdi Tanganyika'nın en büyük şehirlerinden biri kuruldu. Williamson Maden Ocaklarında çalışan yüzlerce Avrupalı işçi için birçok kırmızı damlı villâlar yaptırıldı. Bugün burada tenis kortları, yat kulübü, modern bir hastane ve sinema da var. Polisler bölgeyi dikkatle korumaktadırlar. Ama dünyanın bu en zengin adamı, hayatının sonuna kadar yeryüzünün en utangaç, en çekingen insanı olarak yaşadı.

Ömer Pasalar

Kudret Cerkeskın

Ayse Artunar

Doğan Şirikçi

Füsun Hoşgördü

Alimlâ Biber

Ali Koplanoğlu

Hâle Kartal

Sema Aslanbek

Alev Ozenli

Fatma Sevgı

Hanife Şener

Avnur Czler

Hamdullah Semercı

KÖTÜ YAYINLARLA SAVAŞANLAR

Bakırköy Kartaltepe İlkokulu 4/B öğrencilerinden Kudret Cerkeskin'le Ayşen Artunar sınıflarında «Kötü Yayınlarla Savaş Kulübü» kurmuşlardır. Yukarıda bu kulübün üyelerini görüyorsunuz.

REMBRANDT

Başı 4. sayfada

Son yıllar

İflâstan, konak ve eşyalar elden gittikten sonra Rembrandt, Amsterdam'ın Yahudi mahallesinde mütevazı bir daireye taşındı. Orada bile çalışmayı bırakmadı. En güzel eserlerinden birkaçını yaptı. «Çuhacılar Loncası Müdürleri» bunlardan biridir. Fakat yaşı ilerliyor, yalnızlık ağır basıyordu. Tam o günlerde bir yeni felâkete daha uğradı. Artık büyümüş ve evlenmiş olan oğlu Titus öldüğü için yetim kalan altı aylık kızı Titia'yı büyük baba sıfatiyle yanına aldı. Rembrandt'ın hayatının son devresi pek acıklıdır. Artık gözleri iyi görmüyordu. Resimlerini arayan yoktu. Yaptığı şeyleri sokakta, beş, on kuruşa satarak torununa nafaka sağlıyordu. Dâhi ressam 1669 da, sefalet içinde öldü.

Bundan 290 yıl evvel sefalet içinde ölen büyük Rembrandt'ın tek bir eserini ele geçirmek için bugün dünya müzeleri milyonlar vermeğe hazırdırlar. **A. B.**

✶

TEK RAYLI TRENLER

Başı 14. sayfada

rinde hareket edecek vagonlar fikrini ortaya atmıştır.

1878 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde Bradford ve Guilmore adlı iki şehir arasında tek hatlı demir yolu yapılmış ve bir müddet kullanılmıştır. Bu demir yolunda giden trenler saatte 48 kilometre yol alıyorlardı ki, bu o zaman için önemli bir hızdı. Fakat günün birinde bu trenin lokomotifinin patlaması tecrübelere bir fasıla verilmesine sebeb olmuştu.

1892 yılında da İngilterede iki kilometrelik bir demiryolu yapıldıysa da önemli bir başarı kazanamadı. Bundan başka Almanyada da bu konuda tecrübeler yapılmıştır.

Asıl fayda

Tek hatlı trenlerin asıl faydası, büyük şehirlerde, metro yerine kullanılabilmesindeki kolaylıktır. Meselâ 15 kilometre uzunluğundaki bir yeraltı treni, yani metro yerine yapılacak bir asma tren, metrodan yedi defa daha ucuza mal olmaktadır.

Bundan başka, yukarıda söylediğimiz gibi trafiği aksatmaması da, mühendisleri asma tren üzerinde çalışmağa sevketmektedir.

Özel Kalamış İlk ve Ana okulu öğrencileri müsamereyi İstiklâl Marşı ile açıyorlar.

Güzel Bir Müsamere

17 Mayıs Pazar sabahı Kadıköy'de Opera Sineması fevkalâde günlerinden birini yaşıyordu. Büyük bir kalabalık sabahın erken saatlerinden itibaren kapıların önünü doldurmaya başlamıştı. Binanın iç kısmına gelince, orada tam bir bayram havası esiyordu. Sahnenin kahverengi ağır kadife perdesi renk renk çiçeklerle donatılmıştı. Kimisinin makyajının son bir rötuşa ihtiyacı vardı, kimisi saçlarını düzeltmekle meşguldü. Bir kız, arkadaşlarına:

— Biliyor musunuz çok heyecanlıyım, diyordu, ömrümde ilk defa böyle mühim bir role çıkıyorum!

Aynı yaşta bir erkek çocuk da ciddî adımlarla koridoru arşınlıyor ve rolünü tekrar ediyordu.

O sabah Opera Sinemasında «Özel Kalamış İlk ve Ana Okulu» nun yıl sonu müsameresi vardı. Birkaç yıldanberi bu müsamere, öğrenciler arasında bir hâdise oluyordu.

Sahne mandolin, keman ve piyano birliğinin korosu ile açıldı. 38 senelik öğretmen olan Arif Şahab'ın idaresindeki koro gerçekten nefis bir konser verdi. Bunu birinci sınıf öğrencilerinin oynadıkları «Çiçek Bayramı» piyesi takib etti. Çiçekleri pek çok seven küçük bir kız çocuğu bu piyeste çiçekleri pek sevmiyen bir arkadaşına, küçük Korkut'a güzel bir bilgi dersi veriyordu.

İkinci sınıf öğrencilerinin hazırladıkları «Kuşlar Valsi» ne gelince öyle hoş, öyle güzeldi ki, salonu dolduran küçük seyirciler bir an kuş olup uçtuklarını sandılar, içlerinde kuş gibi öterek alkış tutanlar vardı.

«Babam Geliyor» düşündürücü bir piyesti. Zerrin Arpat'ın hazırladığı ritmik dans, Macar ve İspanyol dansları ve bilhassa bunu takib eden Karadeniz millî oyunları ve Somalı Zeybeği bilhassa ilgi çekici idi. İngilizce piyeste çocuklar rahat rahat konuşarak lisan öğretmenlerinin yüzünü ağarttılar. Ayşegül Güler, Tiraje Güreyman, Meral Güreyman tarafından verilen piyano konserleri ve Mehmet Özgüney'in kemanı ise haklı bir takdir kazanmıştı. Müsamerenin havasını yapan şey birçok minimini nilerin arka arkaya sahneye çıkarak söyledikleri pek kısa ve o nispette şirin mononologlardı.

Müsamerenin başka bir özelliği de gerçekten zengin kostümleri idi. Bu da ailelerin sanat kollarına pek çok kıymet verdiklerini gösteriyordu.

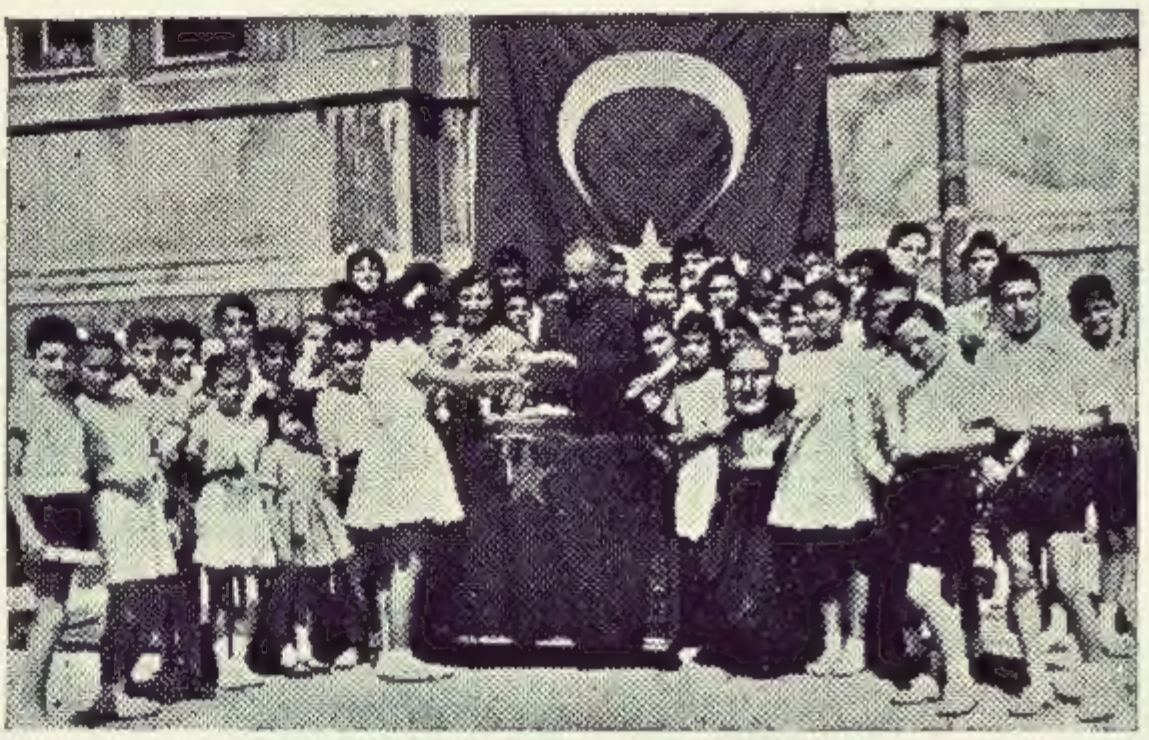

DİPLOMA TÖRENİ — İlkokulların son sınıf imtihanları sona ermiş, başarı kazanan kardeşlere diplomaları dağıtılmıştır. Resimde, Kadıköy, Osmangazi İlkokulu öğrencilerini, öğretmenleriyle birlikte diploma töreninde görüyorsunuz.

AVCI DAYININ MACERALARI

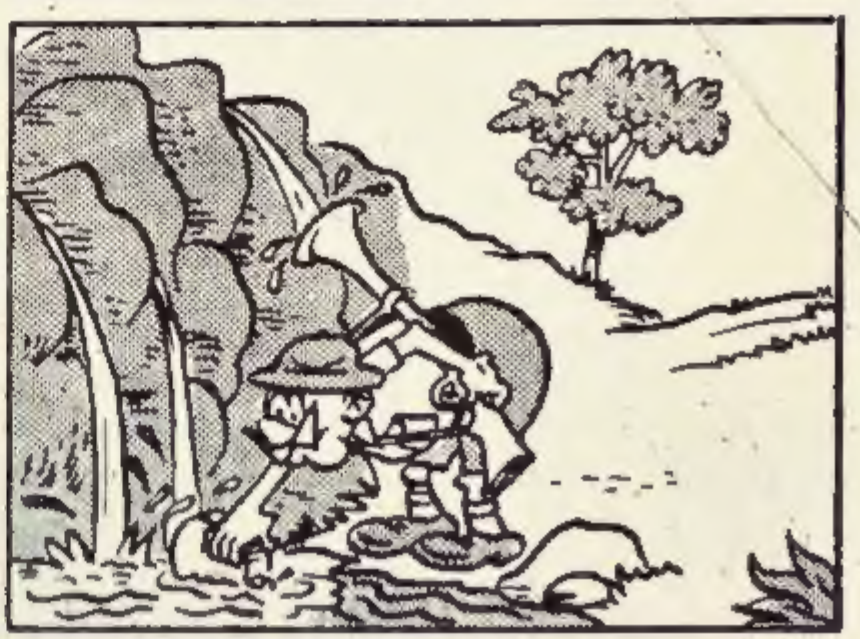

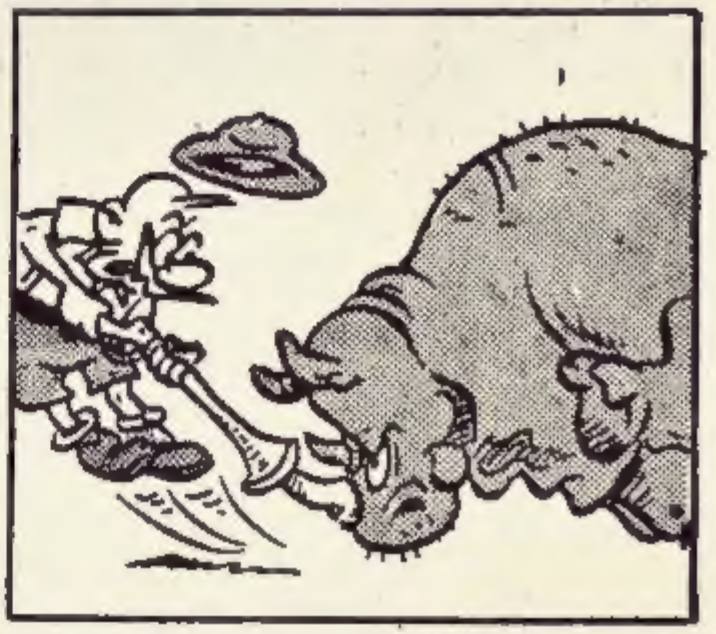

UN SERMİŞLER !

— Kim o ?
Köse Veli — Yabancı değil. Komşun Veli.

Hoca — Hayrola Köse ! Ne var ?
K. V. — Hiç ! Ne olacak ? Sizin ipi istiyecektim... Çamaşır sereceğiz de...

Hoca — Darılma Veli. Veremem !
K. V. — Neden canım ? İğreti istiyorum. Yarın getiririm.

Hoca — Uzatma Köse. Veremem. İp boş değil.
K. V. — Nasıl boş değil ?
Hoca — Bayağı boş değil. İpe un serdik, un !

K. V. — Etme Hocam, hiç ipe un serilir mi ?
Hoca — Meram vermemek olunca yel bile serilir. Şimdi anladın mı, Köse Veli ?

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.